



درآمدی بر افق نمایی و هندسه شناختی راهپیان نور

توضیح اثر: فهرست تفصیلی ارائه بحث افق نمایی و

هندسه شناختی راهپیان نور

نوع اثر: پژوهشی

نویسنده: سعید لشگری - روح الله میری

همکاران تدوین: فهیمه مقدسی - اعظم کشایی

طراح جلد و صفحه آرا: زهرا محمودپور هریس

دسته تخصصی: نظام معرفتی راهپیان نور

تاریخ نشر: زمستان ۱۴۰۰

تهیه شده در میز تدوین مطرا (مرکز طراحی راهپیان نور

انقلاب اسلامی)



این جزوه ویژه دوره صراط نور سازمان بسیج دانشجویی
توسط مجموعه «مطرا» آماده شده است.
(مالکیت معنوی این اثر متعلق به «مطرا» است.)



بخش اول - افق نمایی راهیان نور مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

۹

۱۰

یکت: راهیان نور؛ یک حرکت عمومی و وسیع در کشور

۱.۱. الزامات حرکت عمومی از منظر امام خامنه‌ای؛ داشتن جهت گیری مشخص به

۱۰

سمت دولت و جامعه اسلامی:

دو: تعریف نسبت راهیان نور با جهت انقلاب اسلامی؛ نقش و جایگاه راهیان نور در مرحله

۱۱

دولت اسلامی

۱۱

۲.۱. فهم درست جهت راهیان نور؛ فهم دقیق از جهت حرکت انقلاب اسلامی

۲.۲. فهم جهت حرکت انقلاب اسلامی؛ فهم مبنای انقلاب اسلامی، مراحل انقلاب

۱۱

اسلامی، موضوعات انتقال مراحل انقلاب اسلامی

سه: شناخت درست دفاع مقدس؛ شناخت دقیق از تعریف جایگاه دفاع مقدس به عنوان

۱۵

موضوع انتقال از مرحله نظام اسلامی به مرحله دولت اسلامی

۱۵

۳.۱. شناخت دفاع مقدس مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری

۱۵

۳.۲. سه سؤال اساسی در پرداخت به دفاع مقدس مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری؛

چهار: راهیان نور؛ فناوری نرم جمهوری اسلامی برای عدم فراموشی دفاع مقدس در مرحله

۲۰

دولت اسلامی

۴.۱. دفاع مقدس (به عنوان موضوع انتقال از مرحله نظام اسلامی به دولت اسلامی)؛ نشان دهنده

۲۰

کارآمدی انقلاب اسلامی زیر بار شدیدترین امتحانات و فشارها و پیش برنده انقلاب اسلامی

۴.۲. فراموشی دفاع مقدس؛ فراموشی کارآمدی انقلاب و در نتیجه سقوط از مرحله

۲۰

دولت اسلامی به مرحله نظام اسلامی

۴.۳. کارویژه دستگاه استکباری؛ تهاجم فرهنگی به غرض از بین بردن افتخارات دفاع

۲۰

مقدس به عنوان موضوع انتقال (پیش برنده)

۴.۴. کارویژه جمهوری اسلامی ایران برای مقابله با تهاجم فرهنگی دشمن در فراموشی

۲۱

دفاع مقدس؛ ایجاد فناوری نرم راهیان نور

	۴۵. نقش ویژه راهیان نور در مرحله دولت اسلامی مبتنی بر مقام ذکر و فناوری؛ تعریف، ترمیم و تثویز کرده و دفاع مقدس به عنوان موضوع انتقال از مرحله نظام اسلامی به مرحله دولت اسلامی و تعمیم کارآمدی آن به برای رفع چالش های مرحله دولت اسلامی
۲۴	۴۶. موفقیت راهیان نور؛ تعمیم و ضرب نظام موضوعات و چالش های مرحله دولت اسلامی به دفاع مقدس به عنوان الگوی کارآمد انقلاب اسلامی
۲۴	۴۷. اساس تعمیم و ضرب نظام موضوعات؛ تعریف، ترمیم و تثویز کرده
۲۴	۴۸. عبور از مرحله دولت اسلامی؛ رفع موانع و چالش های پیش روی دولت اسلامی و پرورش موضوع الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت به عنوان موضوع انتقال از مرحله دولت اسلامی به مرحله جامعه اسلامی
۲۴	بخش دوم - هندسه شناختی راهیان نور
۲۵	یک: مقدمه ای بر هندسه شناختی راهیان نور
۲۶	۱.۱. عدم توجه دستگاه های فکری انقلاب به مطالعات راهیان نور بعد از طرح مباحث بنیادین مقام معظم رهبری
۲۶	۱.۲. تدوین هندسه شناختی راهیان نور توسط گروه مطرا
۲۷	دو: ضرورت های توجه به شناخت پدیده راهیان نور
۲۷	۲.۱. راهیان نور؛ پدیده گفتمان ساز در اداره جامعه فرهنگ بنیان
	۲.۲. راهیان نور؛ بهترین موقف برای استخراج گنج دفاع مقدس (عامل اتصال جوانان به انقلاب با دفاع مقدس)
۲۹	۲.۳. کاهش کارآمدی راهیان نور در فعالیت های فرهنگی کشور
۲۹	۲.۴. عدم شناخت صحیح؛ عامل ایجاد انحراف، روزمرگی و تردید در کارایی عملیات راهیان نور
۳۰	۲.۵. انتقال نسلی راهیان نور و حفظ هویت آن در طول سالیان بعد؛ از دستاوردهای پرداخت معرفت شناسانه و شناخت مدل صحیح راهیان نور
۳۱	۲.۶. لزوم شناخت عناصر و فرآیند پدیده برای سیاست گذاری عملیات فرهنگی
۳۱	سه: تعریف پدیده راهیان نور
۳۲	۳.۱. تعریف مفاهیم کلیدی
۳۲	

۳.۲. تعریف مطرا از پدیده راهیان نور بر مبنای مفاهیم کلیدی

۵۱

چهار: اداره راهیان نور

۵۲

۴.۱. نظامات اصلی اداره راهیان نور

۵۲

۴.۲. ضرورت در نظر گرفتن رویکردهای کلان در اداره راهیان نور؛ تعدیل برنامه‌ها

۵۹

مطابق با یک نگاه کلان



بخش اول

افق‌نمایی راهیان نور مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

۱.۱. الزامات حرکت عمومی از منظر امام خامنه‌ای؛ داشتن جهت‌گیری

مشخص به سمت دولت و جامعه اسلامی:

«یک حرکت عمومی اگر بخواهد معقول و منضبط و عقلانی و به دور از غوغا سالاری و بلبشو باشد، به چند چیز نیاز دارد:

اولاً اینکه شناخت از صحنه داشته باشند. بدانند جمهوری اسلامی با چه کسی روبه‌رو است و فرصت و تهدید و دوست و دشمن را بشناسند.

عنصر دوم اینکه حرکتشان جهت‌گیری مشخصی داشته باشد؛ به سمت جامعه‌ی اسلامی و تمدن اسلامی باشد.

عنصر سوم، امیدبخشی است. اگر یک نقطه‌ی امیدبخش نباشد، حرکت پیش نمی‌رود. این امید کاملاً برای مردم ما در دسترس است و ملت نشان داده که از عهده‌ی کارهای بزرگ برمی‌آید.

عنصر چهارم این است که «راهکار عملی» در هر برهه‌ای از زمان برای کارها وجود دارد».^۱

سیران

درآمدی بر افق‌نمایی و هندسه‌شناختی حرکت پان‌نور



۲.۱. فهم درست جهت راهیان نور؛ فهم دقیق از جهت حرکت انقلاب اسلامی

افق‌نمایی (جهت حرکت) انقلاب اسلامی بی شک مسیری است که ریشه در تاریخ صدر اسلام و آغاز بعثت نبی مکرم اسلام (ص) دارد. بعثت تمامی انبیا و در صدر آنها بعثت نبی مکرم اسلام «ایجاد یک جامعه فاضله و تمدن است.»^۱

۲.۲. فهم جهت حرکت انقلاب اسلامی؛ فهم مبنای انقلاب اسلامی، مراحل انقلاب اسلامی، موضوعات انتقال مراحل انقلاب اسلامی

۲.۲.۱. مبنا؛ تفکر محوری محقق‌کننده اهداف انقلاب اسلامی

۲.۲.۲. سه جریان اصلی تعریف‌کننده مبنای انقلاب اسلامی؛ جریان توسعه، جریان اسلام سنتی، جریان اسلام ناب

۲.۲.۲.۱. مبنای جریان توسعه؛ اصلاح هویت اسلامی (تلاش برای تسریع در فرایند مدرنیزاسیون در کشور)

۲.۲.۲.۲. مبنای جریان اسلام سنتی؛ تبلیغ هویت اسلامی (ضعف در بازتعریف شاخص‌های هویت دینی در تمامی بخش‌های جامعه)

۲.۲.۲.۳. مبنای جریان اسلام ناب؛ نظام‌سازی اسلامی (بازتنظیم اهداف و برنامه‌ریزی تمامی نهادهای اجتماعی و اجرایی متکفل جامعه مبتنی بر

تحقق شاخص‌های هویت دینی)

۲.۲.۳. مراحل (زنجیره) پنج‌گانه انقلاب اسلامی؛ انقلاب اسلامی، نظام اسلامی، دولت اسلامی، جامعه اسلامی، تمدن اسلامی

«یک زنجیره‌ی منطقی که حلقه‌ی اول، انقلاب اسلامی، بعد تشکیل نظام اسلام، بعد تشکیل دولت اسلامی، بعد تشکیل جامعه‌ی اسلامی، بعد تشکیل امت اسلامی [تمدن اسلامی] است. این یک زنجیره‌ی مستمری است که به هم مرتبط است»^۱.

۲.۲.۳.۱. مرحله انقلاب اسلامی؛ کسب اختیارات لازم جهت

نظام‌سازی اسلامی توسط فقیه شیعه

«مرحله انقلاب اسلامی، یعنی همان حرکت انقلابی و جنبش انقلابی که نظام مرتجع را، نظام قدیمی را، نظام وابسته و فاسد را سرنگون می‌کند و زمینه را برای ایجاد نظام جدید آماده می‌کند»^۲.

۲.۲.۳.۲. مرحله نظام اسلامی؛ هویت بخشیدن به انقلاب اسلامی

با تعریف مردم سالاری دینی در حاکمیت و قانون اساسی (نمایش

کارآمدی انقلاب از طریق نظام‌سازی نمونه‌ای)

«منبع تقنین و معیار و ملاک اجرا و ارکان تصمیم‌گیری در کشور معلوم شود در این مرحله ارکان حکومت - قوه‌ی مجریه، قوه‌ی مقننه، رهبری، قوه‌ی قضاییه و دیگر ارکان - چیده شد و قانون اساسی همه‌ی اینها را تثبیت کرد؛ لذا پایه‌گذاری‌های اصولی انجام گرفت»^۳. مسئله ولایت فقیه و حضور مردم در تمام صحنه‌ها^۴ دو اصل اساسی هندسه کلی نظام‌سازی اسلامی در مرحله دوم انقلاب است.

۲.۲.۳.۳. مرحله دولت اسلامی؛ تغییر ساختارهای اداره جامعه به

صورت تفصیلی بر مبنای مفاهیم دینی (نظام‌سازی همه جانبه)

دولت اسلامی به معنای ایجاد ساختارهای لازم و ضروری برای ارتقاء سطح جامعه اسلامی در همه جوانب^۵ است. به عبارت دیگر در صورتی که در مرحله نظام اسلامی

۱. ۱۳۹۰/۷/۲۴.

۲. ۱۳۹۰/۷/۲۴.

۳. ۱۳۸۴/۶/۸.

۴. ۱۳۸۳/۳/۱۴.

۵. ۱۳۹۴/۱۲/۲۰.

ساختارها بصورت اجمالی برای تثبیت حرکت انقلاب شکل گرفت با حرکت رو به رشد جامعه و تغییر و تحولات شکل گرفته در آن، قوانین متناسب با نیازها و امکانات جامعه باید تغییر و تحول یافته و سطح اسلامیت جامعه در ساختارها و برنامه‌های کلان جامعه حضور بهتری پیدا کند.

۲.۲.۳.۴. مرحله جامعه اسلامی؛ تشکیل جامعه‌ای بر مبنای اسلام

(سبک زندگی اسلامی)

با اسلامی شدن دولت (ساختارهای کشور) به معنای واقعی کلمه، آن گاه برون داد این موضوع در جامعه خود را نشان خواهد داد و جامعه اسلامی در معنای خودش شکل خواهد گرفت. جامعه‌ای که در آن، آرمان‌های اسلامی، اهداف اسلامی، آرزوهای بزرگی که اسلام برای بشر ترسیم کرده است، تحقق پیدا کند. «جامعه‌ای عادل، برخوردار از عدالت، جامعه‌ای آزاد، جامعه‌ای که مردم در آن، در اداره‌ی کشور، در آینده‌ی خود، در پیشرفت خود دارای نقشند، دارای تأثیرند، جامعه‌ای دارای عزت ملی و استغنائی ملی، جامعه‌ای برخوردار از رفاه و مبرای از فقر و گرسنگی، جامعه‌ای دارای پیشرفت‌های همه‌جانبه - پیشرفت علمی، پیشرفت اقتصادی، پیشرفت سیاسی - و بالاخره جامعه‌ای بدون سکون، بدون رکود، بدون توقف و در حال پیشروی دائم»^۱.

۲.۲.۳.۵. مرحله تمدن اسلامی؛ نمایش کارآمدی الگوی اسلامی اداره

جامعه در جهان و تکثیر این الگو در دنیا

مرحله تمدن نوین اسلامی زمانی محقق خواهد شد که کارآمدی الگوی پیشرفت اسلامی به عینیت رسیده باشد. یکی از مهمترین وجوه این کارآمدی، تأثیر آن بر دیگر جوامع در دنیا و ایجاد انگیزه در جهت بومی سازی و به کارگیری این الگو است. چنانچه این اتفاق بیفتد آن وقت «فرهنگ اسلامی فضای عمومی بشریت را



فرا خواهد گرفت^۱. مرحله‌ی تمدن نوین اسلامی در حقیقت عینیت‌یافته‌ی کامل نظام‌سازی اسلامی است.

۲.۲.۴. موضوعات انتقال مراحل تمدنی انقلاب؛ موضوعات محوری رفع موانع پیش‌روی هر مرحله

۲.۲.۴.۱. موضوع انتقال به مرحله انقلاب اسلامی (مانع اصلی: حکومت

ولی غیر خدا) ایجاد انقلاب و انتقال قدرت از ولی غیر خدا به ولی خدا

۲.۲.۴.۲. موضوع انتقال از مرحله انقلاب اسلامی به مرحله نظام

اسلامی؛ (مانع اصلی: فقدان تصویری از نظام اسلامی در جامعه و مردم)

تئوریزه کردن ولایت فقیه

۲.۲.۴.۳. موضوع انتقال از مرحله نظام اسلام به مرحله دولت

اسلامی؛ (مانع اصلی: عدم پذیرش جهانی، کمبود نیروی کارآمد و

متعهد) دفاع مقدس

۲.۲.۴.۴. موضوع انتقال از مرحله دولت اسلامی به مرحله جامعه

اسلامی؛ (مانع اصلی: نظام‌سازی صورت گرفته در کشور در قرون

معاصر مبتنی بر مدرنیزاسیون) الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

۳.۱. شناخت دفاع مقدس مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری؛ شناخت دفاع مقدس به عنوان موضوع انتقال از مرحله نظام اسلامی به مرحله دولت اسلامی

۳.۲. سه سؤال اساسی در پرداخت به دفاع مقدس مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری؛ عامل وقوع جنگ، چرایی وقوع جنگ و چرایی شکست دشمن

«آنچه که ملت ما پس از گذشتن دوران سخت جنگ هشت ساله باید مورد تدبیر قرار بدهد، این است که این جنگ را چه کسی به وجود آورد، و چرا به وجود آورد، و چه شد که موفق نشد؟ این، سه نقطه‌ی اساسی است.»^۱

۳.۲.۱. عامل وقوع جنگ در بیانات امامین انقلاب اسلامی؛ تقابل دستگاه الهی در مقابل دستگاه استکباری

«طرف اصلی، صدام و حزب بعث نبودند؛ اینها وسیله‌ای بودند که پیش کرده‌ی آن عناصر اصلی بودند. صدام را با استفاده از روحیات او و جاه‌طلبی‌های او پیش انداخته بودند. او هم آمده بود وارد میدان [شده بود] اما پشت سر و طرف اصلی، دیگران بودند؛ قدرت‌هایی بودند که بعضی از آن قدرت‌ها مثل آمریکا، از انقلاب ضربه‌ی جدی خورده بودند. بعضی از طرف‌ها هم کسانی بودند که ولو مثل آمریکا از ایران طرد نشده بودند و نمیشد گفت که آن چنان منفعت کلانی به این صورت از دست داده‌اند، منتها از اینکه یک عنصر جدیدی، یک هویت جدیدی در این منطقه‌ی حساس به وجود بیاید، بر اساس دین، بر اساس اسلام، با خصوصیات‌ی که میدانستند و می‌شناختند، نگران بودند و مایل نبودند؛ لذا مقابل جمهوری اسلامی ایستادند. فقط آمریکا نبود، شوروی آن روز هم بود، ناتو و کشورهای اروپای غربی [هم] بودند؛

حتی کشورهای اروپای شرقی هم در این عرصه در مقابل ما قرار داشتند. لذا اسنادی که بعداً رو شد و نشان داده شد، ثابت کرد که آمریکا پیش از آغاز جنگ با صدام توافق‌هایی داشته؛ همچنان که کمک‌های تسلیحاتی و اطلاعاتی بسیار ذی‌قیمت به طور مرتب در اثنای جنگ به سمت نیروها و قوای صدام و حزب بعث سرازیر بود^۱. ۳.۲.۲. چرایی وقوع جنگ در بیانات امامین انقلاب اسلامی؛ به لرزه

در آمدن دستگاه استکباری تمدن غرب با وقوع انقلاب اسلامی

«علّت، عظمت انقلاب بود، ابّهت انقلاب بود. وقتی انقلاب اسلامی به وجود آمد، عظمت این انقلاب و ابّهت این انقلاب، دشمنان قدرتمند جهانی را ترساند، مرعوب کرد؛ این یک واقعیت است... با وقوع انقلاب اسلامی در کشور، تخت قدرت اینها به لرزه درآمد، دنیا برای اینها زلزله شد؛ واقعاً مرعوب شدند؛ نمی‌توانستند درست تحلیل کنند که این پدیده چیست که در ایران اتفاق افتاده است... هر چه گذشت، این حیرتی که اینها داشتند، تبدیل شد به مرعوب شدن بیشتر؛... چرا؟ برای خاطر اینکه دیدند این انقلاب در بین ملّت‌های مسلمان در همه‌ی دنیا مورد استقبال قرار گرفت؛ در کشورهایی که رؤسای آن کشورها وابسته‌ی به آمریکا بودند، ملّت‌ها در همان کشورها به نفع انقلاب اسلامی شعار دادند. سال ۵۸ و ۵۹ در اوّل انقلاب، تقریباً در همه‌ی کشورهای اسلامی به نفع انقلاب اسلامی حرف زدند و شعار دادند و خطبه خواندند و مقاله منتشر کردند. این [پدیده] اینها را واقعاً متوحّش کرد؛ دیدند ایران که از دستشان رفت - [قبلاً] بر ایران مسلّط بودند - بیم این هست که تسلّط فرهنگ انقلاب بر ملّت‌ها، [شیوع آن] در میان ملّت‌های مسلمان موجب بشود که سایر کشورهای اسلامی و سایر دولتهای اسلامی هم از دستشان برود؛ لذا درصدد برآمدند به هر قیمتی هست این انقلاب را نابود کنند؛ جنگ رژیم بعثی صدام علیه ایران از اینجا شروع شد.»^۲

۱. ۱۳۹۹/۰۶/۳۱

۲. ۱۳۹۶/۱۲/۱۹

۳.۲.۳. علت شکست دشمن در بیانات امامین انقلاب اسلامی؛ ایمان و

غیرت دینی

«برادران و خواهران عزیز در سراسر کشور! چه شد که شما پیروز شدید؟ آیا جز ایمان شما، توکل شما به خدا، تصمیم شما برای ایستادگی در مقابل دشمنان خدا، وحدت کلمه‌ی شما - که به هیچ وسیله‌ی نتوانستند آن را در هم بشکنند - فداکاری قهرمانانه‌ی جوانان شما؛ جوانانی که در عین جوانی، از لذت‌های دنیا گذشتند و تسلیم و سوسه‌ها نشدند؛ و پدر و مادری که از جوانانشان گذشتند و تسلیم و سوسه‌ی محبت و عشق به اولادشان نشدند؛ و بیاعتنایی به زخارف دنیا و نگرستن به هدف عالی - یعنی سربلندی اسلام و مسلمین - پیروزی ملت ایران عامل دیگری داشت؟ اگر ایران در آن روزی که دشمن از همه طرف به آن حمله کرد، به شرق یا به غرب، به امریکا، به اروپا، به شوروی رو می‌آورد، باز هم پیروز شده بود؟ نمی‌گذاشتند پیروز بشود. جنگ تمام می‌شد، اما جنگ بدون پیروزی و بدون افتخار؛ سلطه‌ی خودشان را بر این ملت از سر می‌گرفتند».

۳.۳. دستاورد دفاع مقدس به عنوان موضوع انتقال از مرحله نظام

اسلامی به مرحله دولت اسلامی؛ تربیت نیروی کارآمد، پذیرش انقلاب

اسلامی در جامعه جهانی

۳.۳.۱. فتح الفتوح انقلاب اسلامی؛ تربیت جوانان دارای ایمان و غیرت دینی

«امام بزرگوار ما در یک حادثه‌ی مهم جنگی - که خیلی از شماها آن وقت شاید متولد هم نشده بودید - در قضیه‌ی یکی از عملیات که پیروزی‌ای به دست رزمندگان آمده بود، یک پیامی دادند. در آن پیام این نکته وجود داشت که فتح الفتوح انقلاب اسلامی، تربیت این جوان‌هاست. همه توقع داشتند که امام بگوید این پیروزی‌ای

که شما به دست آوردید، فتح‌الفتوح است؛ از آن پیروزی ستایش کند؛ امام نه، از رزمندگان تشکر کردند. اما گفتند فتح‌الفتوح انقلاب ما تربیت این جوان‌هاست؛ که در آن شرائط دشواری که همه‌ی دنیا در مقابل ما با چهره‌ی دژم و سلاح آماده‌ی شلیک ایستاده بودند، اینها توانستند یک چنین پیروزی بزرگی را به دست آورند؛ عملیات طریق‌القدس بود. من همین را تکرار می‌کنم: فتح‌الفتوح انقلاب اسلامی اینهاست. پیشرفت واقعی این است که جوان‌های ما، نخبگان ما نسبت به آینده احساس مسئولیت کنند؛ برای خودشان دیدگاه تعریف کنند؛ برای کشور آینده‌ای را تصویر کنند و مجسم کنند و احساس کنند و این احساس را اظهار کنند؛ که آماده‌اند برای رسیدن به این آینده، تلاش کنند»^۱.

۳.۳.۱.۱. روحیه‌ی ابتکار و کارهای نو؛ از خصوصیات دیگر دفاع مقدس

۳.۳.۱.۲. دفاع مقدس؛ دستگاه انسان‌ساز بر پایه ایمان و غیرت دینی

۳.۳.۱.۳. هویت دفاع مقدس؛ عظمت و فداکاری جوان تربیت یافته در

دستگاه اسلام ناب در مقابل دشمنی دشمنان قدرتمند جهانی

«هویت دفاع مقدس این است: دشمنی دشمنان قدرتمند جهانی این جنگ را به وجود آورد و عظمت و فداکاری جوانان ما این جنگ را به نفع ما تمام کرد. آنها با آن نیت جنگ را شروع کردند که انقلاب اسلامی را بکلی از بین ببرند، اینها با این روحیه وارد میدان شدند و کاری کردند که انقلاب اسلامی روزبه‌روز قوی‌تر و ریشه‌دارتر شد و نظام جمهوری اسلامی قوی‌تر شد؛ این هویت دفاع مقدس است. این هویت را باید حفظ کرد، این را باید پاسداری کرد»^۲.

۱. ۱۳۹۱/۰۷/۱۲.

۲. ۱۳۹۶/۱۲/۱۹.

۳.۳.۲. پذیرش انقلاب اسلامی در جامعه جهانی؛ پذیرش قطعنامه، اعتراف

دشمن به شکست و نشر عظمت اسلام در منطقه و جهان

«هدف آمریکایی‌ها از تحمیل جنگ این بود که جمهوری اسلامی را در جنگ با صدام مغلوب کند، بی‌آبرو کند و این‌جور بگوید که «بله، حکومت جمهوری اسلامی و نظام جمهوری اسلامی موجب شد که ایران شکست بخورد»، [اما] بعکس شد. در همه‌ی جنگ‌هایی که در این دو‌یست سال اخیر ایران با کشوری داشته، ایران شکست خورده؛ این جنگ ۸ ساله اولین جنگی و تنها جنگی است که ایران طرف را شکست داده و شکست نخورده؛ یک وجب از خاک کشور به دست بیگانه نیفتاده؛ این اولین جنگ است. درست عکس آنچه آمریکایی‌ها می‌خواستند، اتفاق افتاد.»^۱



- ۴.۱. دفاع مقدس (به عنوان موضوع انتقال از مرحله نظام اسلامی به دولت اسلامی)؛ نشان دهنده کارآمدی انقلاب اسلامی زیر بار شدیدترین امتحانات و فشارها و پیش برنده انقلاب اسلامی
- ۴.۲. فراموشی دفاع مقدس؛ فراموشی کارآمدی انقلاب و در نتیجه سقوط از مرحله دولت اسلامی به مرحله نظام اسلامی
- ۴.۳. کارویژه دستگاه استکباری؛ تهاجم فرهنگی به غرض از بین بردن

افتخارات دفاع مقدس به عنوان موضوع انتقال (پیش برنده)

قدرت‌های سلطه‌گر و زورگو به خوبی به این فهم رسیده‌اند که دفع یک‌باره نظام اسلامی در ایران ممکن نیست و بهترین راه جلوگیری از تمدن‌سازی اسلامی متوقف کردن انقلاب اسلامی در مرحله دولت‌سازی و تلاش برای به عقب راندن این موضوع است. در دل دفاع مقدس و در اکثر ترورهای کشور در آشوب‌های سال‌های اول دهه شصت بیشتر شخصیت‌های دولتی را شامل می‌شود، از شهیدان رجایی و باهنر در رأس قوه مجریه گرفته تا افراد فکری انقلاب همچون شهید بهشتی و مطهری و طالقانی و هزاران شهید دیگر. بعد از دفاع مقدس نیز این توطئه ادامه دارد همچنان که پیشتر گفته شد این دفاع مقدس بود که باعث عبور از مرحله نظام اسلامی به دولت اسلامی گردید. لذا بعد از دفاع مقدس اتفاقی که می‌افتد «یک حرکت فرهنگی خباثت‌آلودی علیه کشور است، یک جنگ فرهنگی در دهه‌ی ۷۰ و بخشی از دهه‌ی ۸۰، برای اینکه افتخارات دفاع مقدس را به فراموشی سپرده شود»^۱ تا بتواند از این طریق انقلاب را در مرحله سوم متوقف کرده و به مرحله عقب‌تر براند.

۴.۳.۱. نقشه و توطئه فرهنگی دشمن؛ تهی کردن جوانان از ارزش‌های والای دفاع مقدس و انقلاب و امام، تبدیل جوانان به عنصر وابسته به فرهنگ و تفکر غربی، تبدیل جوانان به عنصر بی‌خاصیت و بی‌فایده برای کشور برای خود و آینده

۴.۳.۲. عوامل پیش برنده نقشه دشمن در فراموشی دفاع مقدس؛ ارائه تحلیل اشتباه از دفاع مقدس، تحریف، تخطئه کردن شخصیت‌های دفاع مقدس، حذف مسئله جهاد و شهادت از نظام آموزشی، تعارض آثار دفاع مقدس با ماهیت و اصل این موضوع، خلط موضوع «عواقب جنگ» با «دفاع از کشور مورد تهاجم»

۴.۴. کار ویژه جمهوری اسلامی ایران برای مقابله با تهاجم فرهنگی دشمن در فراموشی دفاع مقدس؛ ایجاد فناوری نرم راهیان نور

اما در مقابل این حرکت، انقلاب اسلامی به تقدیر خداوند متعال اتفاقی را رقم می‌زند و آن اینکه «جمهوری اسلامی یک فناوری نرم را به وجود می‌آورد، یعنی حرکت عمده‌ی راهیان نور. راهیان نور یک فناوری است؛ یک فناوریِ قدرتِ نرم است. میلیون‌ها جوان راه افتادند رفتند در جبهه‌های جنگ، در آن کانون معرفت و قدس، در آن کانون فداکاری، آنجا دیدند که چه وضعیتی بوده است و چه اتفاقاتی افتاده است؛ [برایشان] شرح دادند و در ماجرای دفاع مقدس قرار گرفتند».

۴.۴.۱. کارکرد اصلی راهیان نور؛ ایجاد ارتباط ناگسستنی بین افراد و دفاع

مقدس، ایجاد معرفت و اطلاعات تازه در افراد

۴.۴.۲. مؤلفه‌های اساسی راهیان نور؛ مقام ذکر در ذکر دفاع مقدس به عنوان ایام‌الله، مقام فناوری در تولید ارزش افزوده فرهنگی از دفاع مقدس به عنوان ثروت عظیم فرهنگی

۴.۴.۲.۱. دفاع مقدس به عنوان ایام الله؛ وقوع حادثه الهی به وسیله مردم «روزهای بزرگ هر کشوری و هر ملت‌ی آن روزهایی است که یک حادثه‌ی الهی به وسیله‌ی مردم و با دست مردم در آن انجام گرفته است... ایام الله همین روزهای بزرگ تاریخ‌ساز است. هشت سال دفاع مقدس - به یک معنا هر روزش را حساب کنیم - جزو این ایام الله است...»^۱.

۴.۴.۲.۲. وظیفه دینی در قبال روزهای بزرگ؛ ذکر و یادآوری برای جلوگیری از فراموشی (ذکرهم بایام الله)

«ذکرهم بایام الله؛^۲ خداوند متعال در قرآن دستور می‌دهد به پیغمبر که آنها را به یاد ایام الله بینداز؛ نباید بگذاریم که این حوادث به دست فراموشی سپرده بشود. قرآن ما را تعلیم می‌دهد؛ این یادهایی که در قرآن شده است: «وَ اذْکُرْ فِی الْکِتَابِ اِبْرَاهِیْمَ؛^۳ وَ اذْکُرْ فِی الْکِتَابِ مُوسٰی؛^۴ وَ اذْکُرْ فِی الْکِتَابِ اِدْرِیْسَ؛^۵ وَ اذْکُرْ فِی الْکِتَابِ مَرْیَمَ؛^۶ نباید بگذاریم فراموش بشود. قرآن به ما یاد می‌دهد که اینها را به یاد ییاور، اینها را تکرار کن»^۷.

۴.۴.۲.۳. دفاع مقدس به عنوان ثروت عظیم فرهنگی؛ میل به جهاد و اعتقاد به جهاد به عنوان عنصر اساسی انقلاب اسلامی

«نقطه‌قوت هر کشوری بایستی برای او عزیز و محترم باشد، از آن محافظت کند. ما نقطه‌قوت خیلی داریم، حالا نقطه‌قوت‌های طبیعی زیاد داریم - که حالا این حرف‌ها جایش در این جلسه نیست؛ زمین داریم، زیر زمین [منابع] داریم، روی زمین [منابع] داریم، انسان داریم، هوش داریم، همه چیز داریم - لکن یکی از مهم‌ترین ثروت‌های ما، ثروت فرهنگی ما است؛ ما ثروت فرهنگی داریم. ثروت فرهنگی چیست؟ مثلاً

۱. ۱۳۹۵/۱۲/۱۶.

۲. سوره‌ی ابراهیم، بخشی از آیه‌ی ۵: «... و روزهای خدا را به آنان یادآوری کن...»

۳. سوره‌ی مریم، بخشی از آیه‌ی ۴۱: «و در این کتاب به یاد ابراهیم پرداز...»

۴. سوره‌ی مریم، بخشی از آیه‌ی ۵۱: «و در این کتاب از موسی یاد کن...»

۵. سوره‌ی مریم، بخشی از آیه‌ی ۵۶: «و در این کتاب از ادريس یاد کن...»

۶. سوره‌ی مریم، بخشی از آیه‌ی ۱۶: «و در این کتاب از مریم یاد کن...»

۷. ۱۳۹۵/۱۲/۱۶.

میل به جهاد و اعتقاد به جهاد، یک ثروت فرهنگی است؛ یعنی شما وقتی در بین ملت ایران حرکت کنید و گردش کنید، جز عده‌ی معدودی، در بقیه‌ی مردم کشورمان یک انگیزه‌ی حرکت در راه دین هست؛ حالا اندازه‌اش مختلف است؛ کم دارد، زیاد دارد. یکی همین قدر انگیزه دارد که اگر چنانچه در مقابل دوربین تلویزیون قرار گرفت به نفع کشور و به نفع آرمان‌های انقلاب و اسلام شعار بدهد؛ خیلی خوب، خیلی خوب است، این انگیزه وجود دارد. یکی بیشتر از این انگیزه دارد، یکی تا آنجا انگیزه دارد که جان‌ش را حاضر است بدهد و فدا بکند؛ این حس مجاهدت‌طلبی و مجاهدت‌پذیری و اعتقاد به مجاهدت یک ثروت فرهنگی است؛ این در کشور ما وجود دارد، در خیلی از کشورها نیست... جنگ تحمیلی از این قبیل است، مسئله‌ی دفاع مقدس از این قبیل است»^۱

۴.۴.۲.۴. وظیفه نسبت به ثروت فرهنگی؛ محترم دانستن و به میدان

آوردن از طریق ایجاد ارزش افزوده فرهنگی

۴.۴.۳. نتایج اساسی راهیان نور؛ غنی‌گشتن کشور و نیروی انسانی در همه

بخش‌های جامعه، جلوگیری از ورود واردات فرهنگی به صورت رسمی و قاچاق توسط دشمن

۴.۴.۴. اصلی‌ترین مؤلفه پیشبرد هدف راهیان نور؛ ایجاد زمینه برای زیارت

بامعرفت

نکته اصلی و کلیدی در اردوهای راهیان نور، ایجاد زمینه برای «زیارت بامعرفت» است.^۲

۴.۴.۵. الزام اساسی و محتوایی راهیان نور؛ نشان دادن چهره واقعی دفاع مقدس

۴.۴.۵.۱. روایت‌گری سرشار از تبیین و معرفت

۴.۴.۵.۲. روایت‌گری پر از بیان حقایق

۱. ۱۳۹۵/۱۲/۱۶

۲. ۱۳۹۲/۱۲/۲۶

۴.۴.۵.۳. روایات نقاط برجسته و مثبت ارزش‌های دفاع مقدس

۴.۴.۵.۴. پرهیز از غلوگویی و اغراق

۴.۵. نقش ویژه راهیان نور در مرحله دولت اسلامی مبتنی بر مقام ذکر و فناوری؛ تعریف، ترمیم و تثویز کرده کردن و دفاع مقدس به عنوان موضوع انتقال از مرحله نظام اسلامی به مرحله دولت اسلامی و تعمیم کارآمدی آن به برای رفع چالش‌های مرحله دولت اسلامی

۴.۶. موفقیت راهیان نور؛ تعمیم و ضرب نظام موضوعات و چالش‌های مرحله دولت اسلامی به دفاع مقدس به عنوان الگوی کارآمد انقلاب اسلامی

۴.۷. اساس تعمیم و ضرب نظام موضوعات؛ تعریف، ترمیم و تثویز کرده کردن

۴.۸. عبور از مرحله دولت اسلامی؛ رفع موانع و چالش‌های پیش‌روی

دولت اسلامی و پرورش موضوع الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت به

عنوان موضوع انتقال از مرحله دولت اسلامی به مرحله جامعه اسلامی

۴.۸.۱. چالش نخست مرحله دولت اسلامی؛ تولید الگو و نظریه پشتیبان

۴.۸.۱.۱. نسبت راهیان نور تراز به چالش نخست؛ تثویز کرده کردن الگوهای

دفاع مقدس به عنوان پرورش دهنده الگوی پیشرفت ایرانی اسلامی

۴.۸.۲. چالش دوم مرحله دولت اسلامی؛ تربیت نیروی کارآمد و تراز

۴.۸.۲.۱. نسبت راهیان نور تراز به چالش دوم؛ نیروی انسانی در همه

بخش‌های جامعه

۴.۸.۳. چالش سوم مرحله دولت اسلامی؛ گفتمان‌سازی الگوی پیشرفت و

جهت انقلاب اسلامی

۴.۸.۳.۱. نسبت راهیان نور تراز به چالش سوم؛ فهم دقیق از تحولات

اجتماعی جامعه و ضرب آن در مفاهیم و ادبیات انقلاب اسلامی و دفاع

مقدس با هدف ایجاد گفتمان مورد نظر



بخش دوم

هندسه شناختی راهیان نور

۱.۱. عدم توجه دستگاه‌های فکری انقلاب به مطالعات راهیان نور بعد

از طرح مباحث بنیادین مقام معظم رهبری

با شروع راهیان نور از دهه هفتاد و گسترش این عملیات فرهنگی از تبیین نظری و تدوین مدل آن غفلت شد و باتوجه به سرعت رشد چشمگیر در سال‌های بعد، اصل برگزاری این عملیات به عنوان یک پیش فرض بدیهی قلمداد شد؛ ولی با طرح مباحث بنیادین راهیان نور توسط مقام معظم رهبری در دیدار دست اندرکاران راهیان نور در سال ۹۵ این مهم که هویت و ماهیت این عملیات بزرگ چیست، یک بار دیگر مورد بحث در محافل علمی و اجرایی قرار گرفت.

هرچند انتظار می‌رفت دستگاه‌های فکری و فرهنگی انقلاب اسلامی و متفکرین حوزه و دانشگاه بیش از این با پدیده بزرگ راهیان نور که اثرات زیادی را در انقلاب اسلامی داشته است مواجهه اندیشه‌ای داشته باشند؛ ولی چنین نشد و حتی در این چند سال گذشته نیز علی‌رغم تأکیدی که رهبری معظم به این پدیده داشته‌اند چندان مورد توجه نظریه‌پردازان قرار نگرفت.

۱.۲. تدوین هندسه شناختی راهیان نور توسط «گروه مطرا»

در گروه «مطرا» با رصد این فضا و بنابر اهمیت این پدیده در عرصه پژوهش راهیان نور با رویکردی سیاست پژوهانه قدم گذاشتیم و چشم‌انداز خود را تا سال ۱۴۰۰ بر تدوین طرح تحولی راهیان نور قراردادده‌ایم. بعد از سخنان رهبر معظم انقلاب و باتوجه به خلأهای موجود در این عرصه، در صدد ارزیابی میدانی و جلسات کارشناسی بودیم و پس از طی چندین سال و با پژوهش‌های صورت گرفته در مطرا به این جمع‌بندی

رسیدیم که راهیان نور به روشنی تبیین نشده و عدم تولید ادبیات متناسب با پدیده راهیان نور باعث ایجاد چالش‌های شناختی و سیاست‌گذارانه شده است. با نظر داشت این امر که تکرار و عدم نوآوری در یک پدیده اجتماعی قتلگاه آن است، شناخت دقیق عوامل مؤثر در یک پدیده زمینه‌های رشد آن را فراهم می‌آورد.

ضرورت‌های توجه به شناخت پدیده راهیان نور

۲.۱. راهیان نور؛ پدیده گفتمان ساز در اداره جامعه فرهنگ بنیان

مشارکت اجتماعی در اداره جامعه از بنیادی‌ترین اندیشه‌های رهبری است. با بررسی اصل مشارکت اجتماعی می‌توان به این نتیجه رسید که حکومت دینی قصد ایجاد مشارکت دارد؛ فلذا باید اختیار افراد را به رسمیت بشناسد و بتواند از این طریق هدایت جامعه را به دست بگیرد. این هدایت از طریق ابزارهای بیانی و غیربیانی انجام می‌شود و هر کدام از این ابزارها زیرساخت‌هایی دارند که حکومت برای رسیدن به هدف خود باید برای همه این زیرساخت‌ها برنامه‌ریزی کند؛ به همین دلیل است که در جمهوری اسلامی و الگوی رهبری تمام مسائل از بعد فرهنگی بررسی می‌شود و اصطلاح پیوست فرهنگی حتی برای پروژه‌های عمرانی نیز به کار گرفته می‌شود؛ به تعبیری و به عبارت رایج‌تری جمهوری اسلامی فرهنگ بنیان یا هدایت بنیان است و زیرساخت اداره جامعه را کنترل قدرت نمی‌داند؛ همچنین برخلاف نظریات رایج، اقتصاد را زیربنای اداره جامعه فرض نمی‌کند.

رهبری جامعه با وقوف به اهمیت این مسائل، فرهنگ را مهم‌ترین مسئله اداره جامعه می‌داند و اساساً در نگاه رهبران انقلاب اسلامی از ابتدا جامعه فرهنگ بنیان دیده شده است. براین اساس مهم‌ترین مسئله برای اداره جامعه اندیشه یک ملت است و به این واسطه سبک راهبری نیز یک مدل فرهنگی و گفتمان ساز بوده که نشان از اهمیت

تحریک وعاء فکر و رشد فکری آحاد جامعه برای مشارکت در حکومت است. با توجه به مبنای اصول اسلامی و همچنین انقلاب و دقت در سیره عملی رهبر کبیر انقلاب و مقام معظم رهبری می‌توان بیان داشت که در سیاست‌های کلی و راهبردهای مورد نظر نظام مبارک جمهوری اسلامی محوریت و پایه تمامی فعالیت‌های کلان جامعه، حوزه فرهنگ و تربیت جامعه است؛ فلذا پرداختن به موضوعات فرهنگی و جهت‌دهنده در فرهنگ انقلابی و تربیت جوانان مؤمن انقلابی که کارآمدی خود را نیز نشان داده‌اند از وظایف عمده مورد نظر جمهوری اسلامی است که باید مورد توجه دغدغه‌مندان انقلاب نیز قرار بگیرد و اهمیت ویژه‌ای برای آن قائل باشند.

امروزه راهیان نور به عنوان یک حرکت بزرگ فرهنگی به صورت گسترده در بین اقشار مختلف همه گیر شده و به دلیل اینکه این حرکت بزرگ در نظام جمهوری اسلامی در یک هموارگی زمانی جهت‌دهنده بوده است، توانسته در گفتمان‌سازی رهبری و مجموعه فناوری‌های نرم و عملیات‌های فرهنگی جایگاه ویژه‌ای پیدا کند؛ لذا ضروری به نظر می‌رسد که باید مورد توجه ویژه قرار گیرد.

در بسته‌ی افق‌نمایی راهیان نور در خصوص کارکردهای این عملیات فرهنگی به تفصیل بحث شده است؛ ولی بنا به آنچه که در اهمیت فرهنگ مطرح شد راهیان نور به عنوان یک فناوری فرهنگی و نرم، در تقابل فرهنگی و قدرت آفرینی نقش ویژه‌ای در فرهنگ انقلابی داشته است و از این منظر ضروری به نظر می‌رسد که راهیان نور را به عنوان یک فناوری مورد بررسی قرار دهیم و پیرامون آن به پژوهش بپردازیم.

۲.۲. راهیان نور؛ بهترین موقف برای استخراج گنج دفاع مقدس (عامل اتصال جوانان به انقلاب با دفاع مقدس)

امروزه راهیان نور بزرگ‌ترین معراج و موسم برای دل‌هایی است که می‌خواهند با جهاد و شهادت پیوند بخورند و این اتصال یک حرکت عقلانی است که توانسته دل‌های زیادی را با انقلاب اسلامی همراه کند و شهیدان، این رکن اصلی در زیارت راهیان نور خود عامل ایجاد این معیت هستند.

راهیان نور توانسته با محوریت فرهنگ و ارزش‌های ایام‌الله هشت‌ساله دفاع مقدس و خلق جهت‌سازهایی مانند راوی و خادم در یادمان‌های عملیاتی که مزار و مقتل شهیدان هستند جوانان را با حرکت انقلاب اسلامی همراه کند. این رویداد با ظرفیت‌سازی‌های خود، دفاع مقدس را به جامعه اسلامی پیوند زده و ارتباطی ناگسستنی بین زائرین ایجاد می‌کند؛ بنابراین پژوهش حول راهیان نور کمک می‌کند تا فهم درستی از این فناوری حول دفاع مقدس ایجاد شود و به‌صورت مؤثرتری در خدمت اهداف انقلاب اسلامی قرار بگیرد.

۲.۳. کاهش کارآمدی راهیان نور در فعالیت‌های فرهنگی کشور

بازخوانی تجربی حاصل از برگزاری راهیان نور نشان می‌دهد، کارآمدی این فعالیت برخلاف بسیاری از برنامه‌های فرهنگی بالا بوده و تداوم آن نیز نشان از اهمیت و جایگاه آن که ثمرات زیادی برای انقلاب اسلامی داشته و امری پرخیر و برکت در طول این سال‌ها بوده است؛ اما علی‌رغم این اثرات بنا بر نظر کارشناسان در این سال‌ها رشد اثرگذاری آن سیر نزولی به خود گرفته است؛ پس لازم است این فرضیه که یکی از مسائل جدی در شبکه چالش‌های راهیان نور است مورد بررسی دقیق قرار گیرد.

می‌توان ادعا کرد عدم توجه به شاخص‌های عمق‌بخشی فرهنگی در این سال‌ها،

توجه ناکافی به تغییرات نسلی که نیازهای مخاطب را متحول کرده و پیشی گرفتن سایر فناوری‌های نرم انقلاب اسلامی در توسعه خود طی یک دهه گذشته نسبت به راهیان نور می‌تواند دلایل جدی برای این سیر نزولی باشد. طبق گزارش‌های منتشر شده ارزیابی راهیان نور دانشجویی از سال ۹۵ تا ۹۷ مطرا در کشور، وضعیت راهیان نور در سال‌های اخیر با چالش‌های جدی روبرو بوده است و کاهش تأثیرات فرهنگی و رغبت حضور زائرین دانشجویی از عمده این موارد بوده است.

۲.۴. عدم شناخت صحیح؛ عامل ایجاد انحراف، روزمرگی و تردید در

کارایی عملیات راهیان نور

یکی از عوامل اصلی در انحراف فعالیت‌ها را می‌توان عدم شناخت متأخرین از علل ایجاد یک عملیات و ضرورت‌های آن برشمرد که با معرفت‌شناسی دیگری سراغ این کار می‌روند و این معرفت‌شناسی‌های متعدد باعث ایجاد جهت‌گیری‌های متعدد در برنامه‌ریزی می‌شود. عدم توجه به مدل و بنیان‌های نظری، کار را از یک امر جریان‌ی و گفتمانی تبدیل به یک روزمرگی اجرایی می‌کند که در نسل‌های بعدی درباره ضرورت‌های آن به تردید نیز می‌افتند، که چرا باید زمان و انرژی صرف چنین اقداماتی بشود؟ و یا با گذشت زمان چنین هزینه‌هایی کارایی لازم را دیگر ندارد؟ و ادعای اینکه توجیه درستی برای ادامه آن نداریم؛ در صورتی که درک درستی از مبانی، ماهیت و مختصات این پدیده ایجاد نشود، به واسطه برخورد التقاطی از فهم دقیق آن محروم خواهیم شد، مانند برخوردهایی از منطق گردشگری و بازدید که با این پیش فرض‌ها امکان قابلیت افزایش کارآمدی را نخواهیم داشت.

۲.۵. انتقال نسلی راهیان نور و حفظ هویت آن در طول سالیان بعد؛ از

دستاوردهای پرداخت معرفت شناسانه و شناخت مدل صحیح راهیان نور

از دستاوردهای دیگر پرداخت معرفت شناسانه و شناخت مدل صحیح عملیاتی همچون راهیان نور انتقال درست بین نسلی می باشد به صورتی که با توجیه درست و برگزاری دوره های آموزش و تعالی می توان نسل ها را با فهم دقیق وارد این چرخه کرد و نظام کارشناسی توانمندی ساخت؛ پس حفظ هویت آن در طول سالیان بعد نیز وابسته همین توجهات درست به تدقیق های نظری دارد.

۲.۶. لزوم شناخت عناصر و فرآیند پدیده برای سیاست گذاری عملیات

فرهنگی

سیاست گذاری در سازمان یا عملیات های فرهنگی نیازمند شناخت عناصر و فرایند آن است و تازمانی که این شناخت و نسبت بین این عناصر و اجزاء شناسایی نشود، نمی توان به سمت برنامه ریزی نظام مند حرکت کرد؛ به این جهت از دیگر دلایل ضرورت مطالعات معرفتی و تدوین مدل راهیان نور، طرح ریزی های راهبردی است که به یک عقبه تبیینی شناختی، از رسالت های آن نیاز است تا جهت گیری های طراحی به درستی رعایت شود. در تدوین نقشه راه تحول اداره راهیان نور تلاش بر این بوده توجه کاملی به این مبانی معرفتی شده باشد و با بهره گیری درست از این مبانی، الگوی تحولی تنظیم شود.

۳.۱. تعریف مفاهیم کلیدی

سه حد اعتباری اصلی وجود دارد که ما راهیان نور را با آن‌ها تعریف می‌کنیم. مهم‌ترین آن، زیارت بنیان بودن راهیان نور می‌باشد و ما در تحلیل پدیده راهیان نور زاویه اصلی نگاه مان زیارت است و سپس ذکر ایام‌الله بودن راهیان نور است که از پایه‌های اصلی تعریف راهیان نور است و نهایتاً فناوری بودن جنس راهیان نور که در بیانات رهبری معظم آمده است. علاوه بر این سه مفهوم کلیدی، برای تعریف پدیده راهیان نور، دو مفهوم دیگر شامل جهت حرکت و جهت‌سازها نیز از اهمیت برخوردارند که به تشریح آن‌ها نیز پرداخته خواهد شد.

۳.۱.۱. فناوری

۳.۱.۱.۱. فناوریانه بودن راهیان نور در نگاه رهبری

مقام معظم رهبری در بیانات خود در رابطه با راهیان نور، از این پدیده به‌عنوان یک فناوری یاد می‌کنند: «خوب حتی از جنگ فرهنگی هم مأیوس‌اند. ببینید؛ در دهه هفتاد که دهه دوم انقلاب ما بود، یک حرکت فرهنگی خباثت‌آلودی علیه کشور ما شروع شد که بنده همان وقت مسئله تهاجم فرهنگی را مطرح کردم، مسئله شیخون فرهنگی را مطرح کردم، برای این که جوان‌ها حواسشان باشد، چشمشان باز باشد، مردم بدانند یک حرکت وسیع فرهنگی علیه کشور ما در دهه هفتاد شروع شد؛ حالا شما نگاه کنید؛ متولدین دهه هفتاد امروز دارند می‌روند به‌عنوان مدافع حرم جان می‌دهند، سر می‌دهند و نیرو می‌دهند؛ نعششان برمی‌گردد! چه کسی این را حدس می‌زد؟ در همان دورانی که آن تهاجم وسیع فرهنگی بود، این گل‌ها در بوستان جمهوری اسلامی شکفته شدند، این نهال‌ها رویدند، حججی‌ها درست شدند؛

پس ما در جنگ فرهنگی پیروز شدیم و دشمن در جنگ فرهنگی شکست خورد. یک جنگ فرهنگی راه انداختند در دهه هفتاد و بخشی از دهه هشتاد، برای اینکه افتخارات دفاع مقدس را به فراموشی بسپارند، و اصرار داشتند بر این؛ «اما» جمهوری اسلامی یک فناوری نرم را به وجود آورد؛ یعنی حرکت عمده راهیان نور. راهیان نور یک فناوری است؛ یک فناوری قدرت نرم است. میلیون ها جوان راه افتادند رفتند در جبهه های جنگ، در آن کانون معرفت و قدس، در آن کانون فداکاری، آنجا دیدند که چه وضعیتی بوده است و چه اتفاقاتی افتاده است؛ [برایشان] شرح دادند و در ماجرای دفاع مقدس قرار گرفتند. بله، جمهوری اسلامی این است؛ مدافع حرم تربیت می کند؛ راهیان نور راه می اندازد؛ معتکفین در مساجد را که تقریباً همه هم جوان اند، به عنوان یک نماد عالی تضرع و قداست به وجود می آورد؛ این ها که [قبلاً] نبود؛ پس ما در جنگ فرهنگی بر دشمن پیروز شدیم. در جنگ نظامی هم ما پیروز شدیم.»

«خب، اگر شما بخواهید از ثروت استفاده کنید، باید فناوری اش را بلد باشید؛ من می گویم این راهیان نور یک فناوری است؛ این یک فناوری است برای استفاده از این ثروت عظیم. این معدن طلای عظیمی که در اختیار ما است، این را یا می شود بدون فناوری رها کرد یا می شود مثل خیلی از معادن ما که متأسفانه بدون اینکه ارزش افزوده ای برایش به وجود بیاید، همین طوری می دهند به دست این و آن می رود، رد کرد که برود، یا می توان آن را با فناوری، دارای ارزش افزوده کرد؛ این راهیان نور یک فناوری است، یک چنین حرکت عظیمی است. این را باید خیلی قدر دانست؛ این راهیان نور کار بسیار بزرگ و مهمی است؛ سعی کنید این کار را درست انجام بدهید..»

۳.۱.۱.۲. معنای فناوری: منطق استخراج معادلات بر اساس مبنایی مشخص و

با مدل سازی به جهت تولید ارزش افزوده

در تعریف راهیان نور از فناوری بودن آن شروع می کنیم چرا که جنس ماهیت را

مشخص می‌کند و ما فناوری را منطق استخراج معادلات بر مبنای مشخص به غرض یک مدل‌سازی که قدرت تولید ارزش افزوده دارد تعریف می‌کنیم؛ فلذا راهیان نور آن منطقی است که توان تولید معادلات را از مبنای خودش دارد که باعث ایجاد مدل‌هایی برای نیازهای امروز می‌شود و این کارآمدی یک فناوری است که باید به ذات دارا باشد.

۳.۱.۲. ذکر ایام‌الله

۳.۱.۲.۱. مفهوم ایام‌الله در قرآن

از منظر اسلام همه روزها، روزهای عادی هستند و به خودی خود نه مبارک هستند و نه نحس. بلکه شومی یا مبارکی آن‌ها به علت حادثه‌ای است که در آن روز پیش آمده است؛ لذا علت اینکه برخی آیات قرآن کریم بر نحس بودن یا مبارک بودن روزها اشاره دارند در حقیقت به خاطر حوادثی است که در آن‌ها اتفاق افتاده است؛ مثلاً مبارک بودن شب قدر به خاطر امور معنوی بزرگ و مهمی است که در آن اتفاق افتاده است. اما در این میان، برخی روزها نه تنها روزهای مبارک و با سعادتی هستند، بلکه بالاتر از آن، روزهایی هستند که متعلق به خدایند و قرآن از آنها به «ایام‌الله» تعبیر می‌کند. روزهای خاصی که شریف‌ترین و برترین روزهای دنیا هستند.

در آیات قرآن عبارت ایام‌الله در آیه‌ی ۵ سوره‌ی مبارکه‌ی ابراهیم «وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ» و آیه‌ی ۱۴ سوره‌ی مبارکه‌ی جاثیه «قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ» به کار رفته است. با توجه بررسی‌های اولیه و اینکه هدف اصلی در این قسمت، دستیابی به معنای ذکر ایام‌الله است، آیه‌ی ۵ سوره‌ی ابراهیم به‌عنوان آیه محوری در این موضوع در نظر گرفته شده است.

باتوجه به تفسیر المیزان: در این آیه حضرت موسی(ع) در حرکت دادن قوم خود از ظلمات به سوی نور از ابزار و روشی جدی استفاده می کند که با عبارت «ذکرهم بایام الله» بیان شده است.

علامه طباطبایی در المیزان در مورد ذکر ایام الله می نویسد: (و ذکرهم بایام الله ان فی ذلک لآیات لكل صبار شکور) شکی نیست که مراد از ایام، ایام مخصوصی است و نسبت دادن ایام مخصوص به خدا با اینکه همه ایام و همه موجودات از خداست، حتماً به خاطر حوادثی است که در آن ایام مخصوص به وجود آمده و امر خدای تعالی را ظاهر ساخته است که در دیگر ایام چنین ظهوری رخ نداده است؛ پس به طور مسلم مقصود از ایام خدا، آن زمان هایی است که امر خدا، آیات وحدانیت و سلطنت او ظاهر شده و یا ظاهر می شود؛ مانند روز مرگ، که در آن روز سلطنت آخرتی خدا هویدا می گردد و اسباب دنیوی از سببیت و تأثیر می افتند و نیز مانند روز قیامت که هیچ کس برای دیگری مالک چیزی نیست و برای کسی کاری نمی تواند بکند و همه امور تنها به دست خداست، مانند ایامی که قوم نوح وعاد و ثمود در آن ایام به هلاکت رسیدند؛ چون این گونه ایام، ایامی هستند که قهر و غلبه الهی در آن ظاهر گشته و عزت خدایی خودنمایی کرده است. ممکن است ایام ظهور رحمت و نعمت الهی، جزء این ایام بوده باشد؛ البته آن ایامی که نعمت های الهی آنچنان ظهوری یافته که در دیگر ایام به آن روشنی نبوده است.

۳.۱.۲.۲. مفهوم یوم الله در نگاه رهبر انقلاب؛ ایامی که دست قدرت الهی

در آن مشهود است

مقام معظم رهبری عنصر اصلی در معنای ایام الله را «نشانگر بودن دست قدرت الهی» می دانند؛ لذا ایام الله در دیدگاه ایشان یعنی آن روزی که انسان دست قدرت خدا را در حوادث مشاهده می کند و این روز را یک روز عادی نمی دانند و آن را روزهای نقطه عطف تاریخ و روزهای تاریخ ساز می دانند و معتقدند که روزها تمام می شوند؛

لکن تأثیرات این روزها در زندگی ملت‌ها باقی می‌مانند. در روحیه ملت‌ها، در منش ملت‌ها، در مسیر ملت‌ها، آثاری که این روزها باقی می‌گذارند، آثار ماندگار و بعضاً جاودانه است.

۳.۱.۲.۳. ایام‌الله در نگاه مفسران بزرگ؛ روزهای آشکار شدن دست

قدرت خداوند و جلوه‌نمایی عزت‌خدایی

برخی مفسران بزرگ نیز همین تفسیر را پذیرفته‌اند و قائل‌اند «ایام‌الله» آن زمان‌هایی است که دست قدرت الهی آشکار شده است یا قرار است در آینده‌ای نزدیک آشکار شود. روزهایی که هیچ‌یک از اسباب و علل طبیعی به کار نمی‌آیند و همه‌ی امور تنها به دست قدرت خداوند اداره می‌شوند. این گونه روزها، روزهایی هستند که دست قدرت و پیروزی الهی به وضوح دیده می‌شوند و عزت‌خدایی، خودنمایی می‌کند و در مواردی حادثه‌ای است که به دست مردم پدید می‌آید؛ ولی چنان ابعاد گسترده‌ای دارد که مردم می‌گویند دست خداوند برای تحقق آن بوده است و ذکر آن آثار تربیتی در جامعه دارد.

۳.۱.۲.۴. مفهوم ذکر ایام‌الله

اصولاً قرآن کریم به مسئله «یادآوری» مسائل دینی اهمیت فراوانی داده است؛ لذا بارها به پیامبر اسلام فرموده است زندگی و جریانات انبیاء و حوادث گذشته را به یاد بیاورد. آیاتی مانند «وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ»، «وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ» و «وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى»، «وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ» و «وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ آدِرِيسَ» و نمونه‌های دیگر، بیانگر این اهمیت‌اند. دستوراتی که همه‌ی آنها در سوره مریم بیان شده است و نشانگر اهمیت آن در هنگامه مبارزه با دشمنان دارد.

نکته مهم اینکه یکی از عرصه‌های درگیری با منافقان و مستکبران در همین زنده نگه داشتن و یادآوری «ایام‌الله» است؛ زیرا مؤمنان و رهبر جامعه طبق دستور قرآن

کریم موظف به یادآوری «ایام‌الله» هستند؛ اما دشمنان، اعتقادی به «ایام‌الله» ندارند و برای فراموشی «ایام‌الله» تلاش می‌کنند؛ لذا خداوند درباره مؤمنان می‌فرماید: «ذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ» به مؤمنان «ایام‌الله» را یادآوری کن؛ چون آنان منتظر «ایام‌الله» اند و به «ایام‌الله» ها امید دارند. اما درباره کافران می‌فرماید: «لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ» ؛ آنها امیدی به «ایام‌الله» ندارند و انتظار آن را نیز نمی‌کشند و در حقیقت «ایام‌الله» ها برای آنها معنی ندارد.

۳.۱.۲.۵. برخی مصادیق ایام‌الله از نگاه رهبری

یکی دیگر از مباحث مهم در زمینه «ایام‌الله»، تطبیق روزها با ویژگی‌های مشخص با «ایام‌الله» است. اینکه انسان «ایام‌الله» را بتواند بشناسد و نسبت به آنها شکر گزاری داشته باشد، همواره کمک خواهد کرد تا «ایام‌الله» های دیگر پدید آورده شود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای وقایعی که منتهی به انقلاب شد را جزء «ایام‌الله» دانسته‌اند: قیام ۱۵ خرداد ۴۲ در اعتراض به دستگیری امام خمینی، قیام مردم قم در ۱۹ دی سال ۵۶ در اعتراض به مقاله اهانت‌آمیز به امام خمینی، قیام مردم تبریز در ۲۹ بهمن ۵۶ در چهل‌م شهدای ۱۹ دی قم، واقعه کشتار مردم در روز ۱۷ شهریور ۵۷ توسط رژیم طاغوت و تمامی روزهای خونین انقلاب، بیعت نیروی هوایی ارتش با امام خمینی در ۱۹ بهمن سال ۵۷، تمام روزهای دهه فجر و روز ۲۲ بهمن که انقلاب پیروز شد.

رهبر انقلاب نسبت به برخی از حوادث الهی بعد از انقلاب نیز تصریح به «ایام‌الله» بودن آنها نموده‌اند: روز رأی ۹۹ درصدی مردم به جمهوری اسلامی در ۱۲ فروردین ۵۸، روزهای هشت سال دفاع مقدس، تسخیر لانه جاسوسی آمریکا در ۱۳ آبان ۵۸، حضور بی‌نظیر مردم در انتخابات در دوران انقلاب اسلامی، حماسه نهم دی ۸۸، حضور میلیونی مردم در تشییع سپهبد شهید سلیمانی و سیلی موشکی سپاه به پایگاه آمریکایی عین‌الاسد عراق در دی‌ماه ۹۸ را جزء «ایام‌الله» بر شمرده‌اند.

۳.۱.۲.۶. راهیان نور؛ از مصادیق یادآوری کننده ایام‌الله دفاع مقدس
راهیان نور از مصادیق ذکر ایام‌الله است که به ما روزهایی خاص را یادآوری می‌کند
و این روزها که راهیان نور آن‌ها را به ما یادآوری می‌کند، ایام‌الله ۸ ساله دفاع مقدس
است که در بیان رهبری «هشت سال دفاع مقدس، به یک معنا هر روزش را حساب
کنیم، جزء این ایام‌الله است.» در نگاه امامین انقلاب دفاع مقدس یکی از یوم‌الله‌هایی
است که از ثروت‌های عظیم ملت ایران است.

۳.۱.۳. زیارت

۳.۱.۳.۱. زیارت؛ نوعی دیدار خاص (توأم با اکرام) از بزرگان و

پیشوایان دینی

در انتها به کلیدی‌ترین مفهوم که در خصوص زیارت است می‌پردازیم. زیارت در
لغت به معنای دیدن کردن، به دیدار کسی رفتن و... است؛ ولی در اصطلاح زیارت
نوعی دیدار خاص (توأم با اکرام) از بزرگان و پیشوایان دینی است چه به حسب ظاهر
در قید حیات باشند و یا از دنیا رخت بر بسته باشند؛ چون به فرمایش صریح خدای
متعال در قرآن کریم این بزرگواران که شهدای دار فنا می‌باشند زنده و مرزوق رب
جلیل هستند.

۳.۱.۳.۲. خاستگاه دینی زیارت شهداء

سوابق زیارت قبور شهدا در طول تاریخ اسلام توسط ائمه اطهار (علیهم‌السلام)
بررسی شده است. به توصیه‌های پیامبر (صلی‌الله‌علیه و آله و سلم) در خصوص لزوم
بازدید از مناطق جنگی و ارزشمند بودن بازدید از محل شهادت رزمندگان پرداخته
شده است و همین‌طور رفتار حضرت فاطمه زهرا (سلام‌الله‌علیها) در خصوص بازدید
از قبور شهدا و استمراری که ایشان در این حرکت داشتند بیان شده و تبیین می‌گردد
که اصل و اساس زیارت قبور شهدا بر مبنای سیره اهل بیت (علیهم‌السلام) است.

زیارت قبور شهدا از زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و به توصیه ایشان آغاز می شود و با بررسی رفتار و توصیه های اهل بیت (علیهم السلام) تبیین می گردد که این حرکت عظیم بازدید از قبور شهدا و یادآوری خاطرات آنان و مرثیه خوانی ها برای شهدا از سیره اهل بیت (علیهم السلام) الگو گرفته شده است.

۳.۱.۳.۲.۱. سیره ی پیامبر (ص)

«توصیه پیامبر (ص) به زیارت قبور شهدا»

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در باره شهدای احد فرمود: «هؤلاء شهداء، فأتوهم و سلموا علیهم و لم یسلم علیهم احداً ما قامت السماوات و الأرض الا ردوا علیه»؛ اینان شهیدان هستند. نزد آنان بروید و بر آنان درود بفرستید. تا زمانی که آسمان و زمین برپاست، هیچ کس بر آنان سلام ندهد، جز آن که پاسخش را بدهند.

«زیارت قبور شهدا توسط پیامبر (ص)»

در روایات مشهور است که پیامبر بزرگ اسلام نسبت به زیارت قبور شهدا اهتمام ویژه ای داشته اند به عنوان نمونه چنین آمده است که پیامبر (ص) هر سال به زیارت شهدای احد می رفت و بر آنان درود می فرستاد و چنین می فرمود: «سلام و درود بر شما به واسطه صبر و تحملی که از خود نشان دادید! سرای آخرت چه سرای نیکویی است».

همچنین طلحه بن عبدالله می گوید: همراه پیامبر اکرم (ص) به قصد زیارت قبور شهدا حرکت کردیم، هنگامی که نزدیک قبور شهدا رسیدیم، پیامبر (ص) فرمود: «هذا قبور إخواننا» یعنی این قبور برادران ما است.

۳۰۱۳۰۲۰۲ سیره‌ی حضرت زهرا(س)

«زیارت قبور شهدا در روزهای جمعه»

وجود نازنین رسول مکرم اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) تأکید می‌کنند که «زوروهم و سلّموا علیهم» بروید مقابر شهدا را زیارت کنید و به آنها سلام بدهید. این امری است که حضرت صدیقه اطهر (سلام الله علیها) بهترین اطاعت را در این امر داشته‌اند. جدای از اینکه ایشان هفته‌ای یک مرتبه جمعه‌ها به زیارت شهدای احد می‌رفتند، ائمه (علیهم السلام) می‌فرمایند مادر ما مواقع دیگر هم به زیارت شهدای احد می‌رفت، یک مرتبه کاروان می‌بردند و چند مرتبه هم خودشان می‌رفتند.

سیرت
الزهری

«زیارت قبور شهدا در روزهای دوشنبه و پنجشنبه علاوه بر جمعه‌ها،

پس از رحلت پیامبر(ص)

نکته جالب‌تر این است که به جز زیارت شهدا توسط حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) در روزهای جمعه، امام صادق (علیه السلام) می‌فرمایند: در آن ۷۵ یا ۹۵ روز (دوره مصیبت؛ از رحلت حضرت رسول(ص) تا شهادت حضرت) حضرت صدیقه اطهر (سلام الله علیها) دو بار در هفته و در روزهای دوشنبه و پنجشنبه قبور شهدا را زیارت و از وقایع جنگ و محل شهادت شهدا روایت می‌کردند. ما همه‌جا شنیده‌ایم حضرت زهرا (سلام الله علیها) از پا افتاد، اما طبق فرمایش امام صادق (علیه السلام) ایشان به جز جمعه‌ها، دو مرتبه دیگر نیز زیارتش را داشت.

درآمدی بر افاق‌نمایی و هندسه‌شناسی
پن

۴۰

«روایت‌گری صحنه‌های جنگ در محل جنگ احد»

به فرموده امام صادق (علیه السلام) حضرت صدیقه طاهره (سلام الله علیها) با زنان و کودکان مدینه به محل جنگ احد رفته و اتفاقات رخ داده در آن محل و عملکرد پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) و یاران ایشان را برای آنان روایت و سپس همه را

بر سر مزار شهدا هدایت می کردند. این رفتار حضرت زهرا (سلام الله علیها) نشان از لزوم زیارت شهدا و ضرورت حضور در محل واقعه و روایت دقیق آنچه که اتفاق افتاده، دارد.

«گریه بر سر مزار شهدای احد»

محمود بن لبید ضمن روایتی از دیدار خود با حضرت زهرا (س) می گوید زمانی که رسول خدا صلی الله علیه و اله از دنیا رفت، فاطمه سلام الله علیها نزد قبر شهدا (احد) و قبر حمزه می آمد و در آنجا می گریست «لَمَّا قَبِضَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) كَانَتْ فَاطِمَةُ تَأْتِي قُبُورَ الشُّهَدَاءِ وَ تَأْتِي قَبْرَ حَمْزَةَ وَ تَبْكِي هُنَاكَ فَلَمَّا كَانَ فِي بَعْضِ الْأَيَّامِ أَتَيْتُ قَبْرَ حَمْزَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَوَجَدْتُهَا ص تَبْكِي هُنَاكَ» (کفایه الأثر فی النص علی الأئمه الإثنی عشر، ص ۱۹۸)

«گریه و نماز و دعا بر سر مزار شهدا»

از جمله آدابی که آن بانوی بزرگوار بر سر مزار شهدا انجام می دادند، گریه و ندبه، اقامه نماز برای شهدا بود. حاکم نیشابوری از امیرالمؤمنین (ع) چنین روایت کرده است: إِنَّ فَاطِمَةَ كَانَتْ تَزُورُ قَبْرَ عَمِّهَا حَمْزَةَ كُلَّ جُمُعَةٍ فَتُصَلِّي وَ تَبْكِي عِنْدَهُ؛ فاطمه (س) هر جمعه، قبر عمویش حمزه را زیارت می کرد و پس از زیارت، در کنار قبر، به نماز و گریه می پرداخت. یا ابان بن تغلب از امام صادق علیه السلام نقل می کند «حضرت فاطمه بر سر قبر شهدا نماز خواند و دعا کرد تا از دنیا رحلت کرد؛ «أَنَّهَا كَانَتْ تُصَلِّي هُنَاكَ وَ تَدْعُو حَتَّى مَاتَتْ» (الکافی ط - الإسلامیه، ج ۴، ص ۵۶۱)

«طلب رحمت و مغفرت بر سر مزار شهدا»

طلب رحمت و مغفرت از دیگر آدابی بود که حضرت زهرا (س) بر سر قبر شهدا نسبت به آن اهتمام داشتند. امام باقر (ع) فرمود: «كَانَتْ فَاطِمَةُ تَزُورُ قَبْرَ حَمْزَةَ وَ تَقُومُ عَلَيْهِ وَ

كَانَتْ فِي كُلِّ سَنَةٍ تَأْتِي قُبُورَ الشَّهَدَاءِ مَعَ نِسْوَةٍ مَعَهَا فَيَدْعُونَ وَيَسْتَغْفِرُونَ؛ فاطمه (س) قبر حمزه را زیارت می‌کرد و بر سر قبر او می‌ایستاد. او در هر سال همراه زنان به قبور شهدا می‌رفت و دعا و طلب استغفار می‌کردند.» (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۲۳۹)

۳.۱.۳.۳. اهمیت زیارت؛ عامل ارتباط انسان به اهل بیت و مقام ولایت بالاترو منشأ خیرات و برکات و نزول فیض و اجر و ثواب

اهمیت زیارت از آن جا است که عامل ارتباط انسان به اهل بیت و مقام ولایت بالاتر می‌شود و منشأ خیرات و برکات و نزول فیض و اجر و ثواب است و در زیارت شهدای احد به تصریح به این نفع اشاره می‌گردد: «اللَّهُمَّ أَنْفَعْنِي بِزِيَارَتِهِمْ» و در زیارت محصولی به وجود می‌آید و کارآمدی اجتماعی نیز دارد.

۳.۱.۳.۴. زیارت؛ منطقی معادله ساز بین زائر و مزور

زیارت ما را به مفهوم فناوری نزدیک می‌کند که زیارت گویی منطقی است معادله ساز بین زائر و مزور که باعث ایجاد یک محصولی می‌شود که در ترجمه راهیان نور به آن خواهیم پرداخت و به این نتیجه و محصول اشاره خواهد شد.

۳.۱.۳.۵. ارکان زیارت: زائر، مزور، مزار، متن زیارت

زیارت با ارکانی محقق می‌شود که در حداقلی ترین شکل آن شامل زیارت کننده یا «زائر» و زیارت شونده یا «مزور» است که حتی با پیوند قلبی و نیت زیارت نیز این امر محقق می‌شود؛ ولی عموماً در زیارت ارکان دیگری همچون «مزار» یا زیارتگاه؛ یعنی محل دفن مزور، متن زیارت یا کلماتی که مزور بدان‌ها زیارت می‌شود (همچون زیارت جامعه کبیره و عاشورا)، زمان زیارت و آداب زیارت دخیل است.

۳.۱.۳.۶. ارکان زیارت راهیان نور

می‌توان تصریح کرد که زیارت شهیدان یکی از انواع زیارات است و از فناوری‌های نرم دینی است که در راهیان نور شاهد آن می‌باشیم. اشاره گشت که ارکان زیارت،

شامل زائر، مزور، مزار و متن زیارت است و در راهیان نور مزور؛ شهیدان دفاع مقدس هستند و مزار، یادمان‌های مناطق عملیاتی ۸ ساله دفاع مقدس است و همچنین راویان و خادمین که حامل پیام شهیدان هستند به عنوان متن زیارت شهیدان می‌باشند. ۳.۱.۳.۷. ترجمه زیارت؛ اثر اصلی ایجاد شده در ارکان محقق‌کننده

زیارت

باتوجه به زیارت بنیان بودن راهیان نور و ارکان زیارت می‌توان گفت، شهید و زائر ارکان اصلی محقق‌کننده زیارت هستند و بدون این دو رکن زیارتی رخ نخواهد داد؛ به بیان دیگر در موضوع زیارت می‌گوییم باید زائر و مزوری باشد تا زیارتی محقق شود و ترجمه در همین جای کلیدی و در این دو رکن به وقوع می‌پیوندد. اشاره گشت که راهیان نور یک زیارت است پس ترجمه (نتیجه و غایت ارتباط بین شهید و زائر) به عنوان اثر اصلی در ارکان محقق‌کننده زیارت اتفاق می‌افتد؛ یعنی در نقطه‌ای که عمل زیارت رخ می‌دهد. در این زیارت مزور، شهیدان هشت ساله دفاع مقدس و زائر، همان زائرالشهداست، که بین آن‌ها در زیارت رابطه‌ای برقرار می‌شود و ما آن رابطه و اثر را ترجمه می‌نامیم. رابطه کلی در ترجمه یک زیارت که شامل همه زیارات توصیه شده است؛ ارتباطی است که بین امام و امت در نظام ولایت ایجاد می‌شود و در چهارچوب معرفه الامام معنا می‌گردد. زیرساخت مفهومی زیارت، ریشه در معرفه الامام دارد و ساخت معرفتی زیارت را شکل می‌دهد و در رابطه‌ای متقابل امام شأن تصرفی در امت دارد و امت نیز در مقام معیت است که در تعاملی دوجانبه ساخت‌یابی زیارت را شکل می‌دهند.

در فناوری زیارت بنیان راهیان نور آن مزوری که ولایت (تفوق در مقام معنوی و واسطه فیض) دارد شهید است و کسی که در معیت اوست زائرالشهداست؛ پس نتیجه می‌گیریم در فناوری زیارت بنیان شهدا، ترجمه دو چیز بیشتر نیست؛ یکی تصرف و دیگری معیت. در زیارت باتوجه به قدرت تصرفی که شهید از جانب حق

دارد تمامی تأثیرات از ناحیه این حی الهی (به اذن الله) پدید می‌آید و زیارت کننده نیز که حضورش با دعوت از جانب اوست با او معیت پیدا می‌کند و باعث ایجاد این پیوند عمیق و ترجمه میان ارکان محقق کننده زیارت می‌شود.

۳.۱.۳۸. غایت‌مندی و جهت‌دار بودن زیارت به عنوان یک کنش ارزشی - اجتماعی

زیارت به عنوان یک کنش ارزشی - اجتماعی دارای غایت و جهت‌مندی است؛ به صورتی که در زیارت شهدای احد می‌خوانیم جهت این زیارت (وَتَبَتَّی عَلٰی قَصْدِهِمْ) است و این تثبیت قصد همان جهتی است که مزور در آن حرکت می‌کرده است و بخشی از این زیارت تداوم مسیر شهدا است به طوری که خطاب به اباعبدالله عرض می‌کنیم (یا اَبَاعَبْدِ اللَّهِ اِنِّیْ سَلَمْتُ لِمَنْ سَلَمَکُمْ وَ حَرَبْتُ لِمَنْ حَارَبَکُمْ) و در زیارت اربعین (وَأَمْرٰی لَا مَرِکُمْ مُتَّبِعٌ، وَنُصْرَتِیْ لَکُمْ مُعَدَّةٌ) که نشان از این جهت‌مندی زیارت بر مبنای فلسفه شهادت یا زندگی مزور دارد.

۳.۱.۳۹. بسته زیارت؛ برنامه‌ای جامع شامل مقدمه زیارت، سیر زیارت، تداوم زیارت

بسته زیارت به صورت کامل یک برنامه زیارتی را مورد بررسی قرار می‌دهد و به طور کامل و جامع به آن می‌پردازد؛ به صورتی که در این بسته تمام ابعاد یک زیارت مورد توجه خواهد بود که شامل:

- ۱) مقدمه زیارت (برنامه ریزی‌ها و اقدامات قبل از زیارت)
- ۲) سیر زیارت (تمام حوادث حین زیارت)
- ۳) تداوم زیارت (هرآن چیزی که پس از اتمام سفر مربوط به زیارت باشد)

۳.۱.۳.۹.۱. مقدمه زیارت: فعالیت‌های سخت افزاری و نرم افزاری

قبل از زیارت جهت آمادگی زائر برای زیارت

اشاره به بخشی از زیارت دارد که تمام جهت سازها، زمینه‌ها و حتی زائر، خود را برای زیارت آماده می‌کند و این مهیا شدن، هم شامل فعالیت‌های سخت افزاری است و هم فعالیت‌های نرم افزاری که سیر زیارت را تحت تأثیر قرار می‌دهد و مهم‌ترین بخش آن طرح ریزی برای مرحله بعد و آماده‌سازی زائر می‌باشد.

۳.۱.۳.۹.۲. سیر زیارت؛ همه‌ی برنامه‌های زیارتی مد نظر برای زائر

هر آن چیزی را که در زیارت ما به‌عنوان بخشی از برنامه‌های زیارتی برای زائر مدنظر قرار می‌دهیم، به‌عنوان سیر زیارت مورد بحث قرار می‌گیرد و به عبارتی از زمانی که ناقوس افتتاحیه یا سوت حرکت وسیله‌های ایاب و ذهاب به صدا در می‌آید تا زمانی که برنامه‌های ما برای زائر تمام می‌شود و در مقصد آرام می‌گیرد، سیر زیارت محسوب می‌شود. در ادامه لازم است در این بحث کمی عمیق‌تر وارد شویم و سیر زیارت را بیشتر بشکافیم.

❶ ارائه‌ی ویژگی‌ها و مختصات یک راهیان نور مطلوب در بسته‌ی

زیارت بر مبنای مدار محتوایی

یکی از مهم‌ترین سؤالاتی که پرسیده می‌شود این است که آیا راهیان نور صرفاً باید برنامه‌های زیارتی داشته باشد یا می‌توان برنامه‌های سیاحتی هم داشته باشد؟ واگر پاسخ مثبت است این سیاحت باید از چه جنسی باشد؟ و حجم آن در کل زمان راهیان نور باید چند روز باشد و چند نوبت تشریف بگردد؟ اساساً سؤال مهم دیگر این است که راهیان نور مطلوب باید در چند روز برگزار شود؟ همه این سؤالات را باید در بسته‌ی سیر زیارت مورد بررسی قرار بدهیم.

مهندسی زیارت پاسخگوی این طراحی می‌باشد و بر مبنای یک مدار محتوایی این



امر انجام می‌گیرد (مطابق با نظام معنایی محتوایی). بنابراین این سؤالات همگی در قالب بسته زیارت می‌گنجد و بسته‌ی زیارت به این سؤال پاسخ می‌دهند که یک راهیان نور مطلوب چه ویژگی‌ها و مختصات‌ی باید داشته باشد.

«سیر تشرف؛ ترتیب و تعداد و انتخاب یادمان‌ها»

در سیر زیارت یکی از مهم‌ترین بخش‌های برنامه ریزی، مربوط به سیر تشرفات‌ی است که برای زائر در نظر گرفته می‌شود و به ترتیب و تعداد تشرفات و انتخاب یادمان‌ها می‌پردازد، که در «مطرا» به این بخش سیر تشرف گفته می‌شود.

«آداب تشرف؛ یک بسته واحد با محدودیت زمانی، از لحظه آماده

سازی ورود زائر به یادمان تا ورود به بخش دیگر سیر زیارت

در طراحی نقشه راهیان نور یکی از مهم‌ترین بخش‌ها همان لحظاتی است که یک زائر از یادمان‌ها بازدید می‌کند و به اصطلاح فنی، مشرف می‌شود به مشهد شهیدان و در این لحظات بین شهید و زائر رابطه‌ای ایجاد می‌شود که به این بخش و فرایند از سیر زیارت، آداب تشرف اطلاق می‌شود که زائر از لحظه آماده‌سازی ورود به یک یادمان تا ورود به بخش دیگری از سیر تشرفات برایش رخ می‌دهد. به گونه‌ای که در تصور عام برنامه ریزان، آداب تشرف یک بسته واحد با محدودیت زمانی است و تمام ملاحظات‌ی که در ابواب دینی به عنوان آداب زیارت ارائه می‌گردد، ذیل آداب تشرف قرار می‌گیرد. پردازش یادمانی و طراحی‌های آن نیز ناظر به همین سیر تشرف می‌باشد.

۳.۱.۳.۹.۳. تداوم زیارت؛ برنامه ریزی‌های پس از اتمام زیارت به

منظور یادآوری زیارت برای زائر

پس از زیارت تمام آن چیزی را که ما برای زائر برنامه ریزی می‌کنیم و او را در معرض آن قرار می‌دهیم تا به عبارتی یادآوری برنامه‌های زیارت باشد، تداوم زیارت نامیده می‌شود. ذکر این نکته، ضروری است که در برخی موارد، به اشتباه، اتصال به سایر فناوری‌های نرم دفاع مقدس به مانند حضور در بهشت زهرا و دیدار با خانواده شهداء را به عنوان تداوم زیارت فرض می‌کنند که این موضوع خارج از بحث تداوم زیارت می‌باشد. هرچند اگر این امر برای زائرین راهیان نور، با برنامه ریزی صورت بگیرد، در قالب تداوم زیارت مورد بحث می‌تواند قرار بگیرد ولی در حالت مطلوب معتقدیم که فناوری راهیان نور برای اثر گذاری مطلوب نیازمند اتصال به سایر فناوری‌های نرم دفاع مقدس و فناوری‌های نرم انقلاب اسلامی دارد.

۳.۱.۴. جهت حرکت

۳.۱.۴.۱. جهت حرکت راهیان نور؛ بهره‌برداری کردن از ثروت عظیم دفاع مقدس با هدف اتصال دفاع مقدس و شهیدان به امروز جامعه اسلامی اشاره گشت که راهیان نور یک فناوری است که منطقی برای تولید محصول مبتنی برمدلی که از معادلاتی استخراج شده است دارد و این معادله سازی ضرورتاً غرضی دارد و می‌خواهد آن را به جهتی محقق و متصل کند که موقف این معادله سازی مناطق عملیاتی دفاع مقدس است که به جهت ذکر ایام الله دفاع مقدس است و باتوجه به اینکه راهیان نور در میدان انقلاب اسلامی تعریف می‌شود و ریشه در مبنای انقلاب اسلامی دارد؛ بنابراین در راهیان نور هدف معادله سازی اتصال دفاع مقدس و شهیدان به امروز جامعه اسلامی است.

۳.۱.۴.۲. هدف راهیان نور؛ معادله‌سازی و تعمیم نظام‌سازی (مرحله دوم)

برای تحقق دولت اسلامی

به تعبیر دیگری مبتنی بر مراحل تحقق مبنای انقلاب اسلامی، هدف راهیان نور اتصال مرحله دوم به یک بنیان جدید که این بنیان مرحله سوم (دولت اسلامی) است و آن هدف، معادله‌سازی و تعمیم نظام‌سازی (مرحله دوم) برای تحقق دولت اسلامی است. باید تصریح کنیم که ذات مرحله دولت اسلامی تعمیم مرحله قبل (نظام‌سازی) و در مرحله قبلی ذات نظام‌سازی، نمونه‌سازی بوده است و البته تأکید بر تعمیم در این جا به معنای ذکر موفقیت‌های مرحله دوم در ایجاد و حفظ نظام‌سازی نیز است.

از طریق فناوری راهیان نور قصد داریم مرحله نمونه‌سازی (نظام‌سازی) را تعمیم دهیم؛ یعنی نظام‌سازی را به مرحله دولت اسلامی اتصال بدهیم که این اتصال نیز همه‌جانبه است. اگر به جای اینکه نظام‌سازی را «نمونه‌سازی» بخوانیم و به جای دولت اسلامی بگوییم «تعمیم دادن» نتیجه می‌شود برای اینکه نمونه‌سازی را به تعمیم برسانیم به یک واسطه‌ای نیاز داریم؛ به عبارت دیگر یک فناوری که این محصول را معادله‌سازی و برای آن مدلی ایجاد کند که یکی از این فناوری‌ها راهیان نور است و اساساً فناوری منطقی استخراج این معادلات است.

پرسش اساسی همچنان این است که راهیان نور به چه جهتی حرکت کند؟ پاسخ این است که به سمت بهره‌برداری از ثروت دفاع مقدس؛ به عبارتی جهت حرکت راهیان نور بهره‌برداری کردن از ثروت عظیم دفاع مقدس است؛ یعنی موضوع و مبنای محوری در راهیان نور جهت حرکت این فناوری است که باید در نسبت با مراحل و مبنای انقلاب اسلامی افق‌نمایی شود که در بسته بحثی مجزایی به تفصیل مورد بحث قرار می‌گیرد.

۳.۱.۴.۳. جهت زیارت راهیان نور نقش آفرینی در مرحله سوم انقلاب

اسلامی

مبتنی بر افق‌نمایی راهیان نور جهت زیارت راهیان نور بهره‌برداری و استخراج گنج‌های ثروت عظیم دفاع مقدس است. غرض غایی ما از استخراج گنج دفاع مقدس مبتنی بر افق‌نمایی انقلاب اسلامی که در مرحله دوم (نظام‌سازی) به وقوع پیوسته، تحقق دولت اسلامی (مرحله سوم) است؛ فلذا جهت حرکت آن نقش آفرینی در تحقق مبنای انقلاب اسلامی در مرحله سوم است.

۳.۱.۵. جهت‌سازها

۳.۱.۵.۱. جهت‌سازها؛ عاملیت داشتن در ساخت جهت با هویت فناورانه

برای این معادله‌سازی که جهتی دارد نیاز به ایجاد‌کننده جهت داریم یا به تعبیری نیاز به جهت‌ساز داریم که برای ساخت جهت، عاملیت داشته باشند و در یک فناوری عهده‌دار ساخت جهت باشند و سؤال این است که جهت‌سازها چه هویتی دارند؟ آیا هویت‌اش ایده، دانش و محصول است؟ پاسخ این است که هویت آن‌ها نیز فناورانه است و ضرب این هویت‌سازها معادلات یک فناوری را به وجود می‌آورد.

۳.۱.۵.۲. سطوح جهت‌سازها به نسبت عمق تأثیرات در جهت و ترجمه

فناوری

به نسبت یک فناوری و خاصیت‌ها و ویژگی‌هایش جهت‌سازها می‌توانند متنوع و متکثر باشند و در سطوح و لایه‌های مختلف مؤثر باشند و جهت‌سازی کنند؛ یعنی می‌توان جهت‌سازها را در لایه‌های مختلفی دسته‌بندی کرد که برخی از این لایه‌ها محوری‌تر هستند که شاخصه اصلی این لایه‌بندی نیز به نسبت تأثیرات در جهت‌سازی و ترجمه در عملیات است.

۳.۱.۵.۳. یادمان، خادم و راوی؛ جهت سازهای محوری راهیان نور

بر اساس ارکان زیارت علاوه بر زائر و شهید برای تحقق زیارت با معرفت نیاز به مزار (یادمان) داریم و همچنین از مهم ترین آداب زیارت که باعث تحریک وعاء فکر و نزدیکی هرچه بیشتر بین شهید و زائر می شود متن زیارت یا همان محتوایی است که بین زائر و شهید واسطه می شوند. بر اساس شناسایی در میدان عملیات و زیارت بنیان بودن راهیان جهت سازهای محوری شامل یادمان، خادم و راوی است که یادمان، مزار زیارت است و خادم و راوی، متن زیارت اصلی راهیان نور هستند که مظلوف را در ظرف جاری ساخته، محتوا را به زائر می رسانند، جهت را می سازند و سایر جهت سازها در سطوح پایین تری قرار دارند و این ها همان ریل های اصلی جهت سازی هستند که بار اصلی محتوایی عملیات را به دوش می کشند و قرار است این عمل جهت سازی را در معادله کلی انجام بدهند.

از سه گانه جهت سازهای ذکر شده به عنوان جهت سازهای محوری یاد می کنیم، راهیان نور با این ارکان شناخته می شود و بدون آن ها راهیان نور فعلی معنایی ندارد و پدیده اجتماعی تبیین شده هویت پیدا کرده است؛ به عبارت دیگر اگر جهت سازها تغییر کند معادله دیگری ایجاد می شود و هویت فناوری فعلی را نخواهد داشت و اهمیت این جهت سازها به این است که تحقق زیارت با معرفت نیز به محوریت این ارکان پدید می آید.

در مزاری که نسبتی عمیق با شهیدان دارد و آغشته به عطر و حضور شهید است، راویانی که گزارش گر حوادث و سیره ای هستند که بر شهیدان و جانبختگان حادث شده است و خادمینی که زمینه ساز این زیارت بوده اند و فرهنگی اختصاصی برای خودشان دارند می بینیم زائرینی پدید می آیند که از زیارت و اتصال معنوی به شهیدان فیوضاتی عائدشان می شود و ترجمه ای در معنای واقعی خودش به وقوع می پیوندد و البته جهتی نیز دارد و آن هم محتوایی است که هر کدام از این جهت سازها دارند و

اگر اختلافی باشد و یا تضادی در این جهت و محتوا باشد آن نتیجه مطلوب حاصل نخواهد شد.

جهت‌سازهای محوری بیشترین نسبت را با زائر در سیر تشریف دارند و به‌عنوان لایه اول از جهت‌سازها مورد بحث قرار گرفتند؛ بنابر آنچه که ذکر شد ویژگی اصلی این جهت‌سازها این است که نقطه تمایز راهیان نور با سایر زیارت‌ها و همچنین عملیات‌های فرهنگی می‌باشند و این تمایز به معنای اشتراک لفظی در سایر زیارات نیست و اختصاصاتی دارند که مربوط به خود عملیات است.



۳.۱.۵.۴. جهت‌سازهای عمومی راهیان نور

در لایه‌ای پایین‌تر، جهت‌سازهای عمومی قرار دارند که نقش مهمی در راهیان نور و تصویرسازی جهت دارند؛ ولی این تأثیرگذاری به اندازه لایه اول نمی‌باشد که شامل این موارد است::

- ۱ اسکان
- ۲ مبلغین
- ۳ مسئولین حاکمیتی
- ۴ مسئولین اجرایی کاروان‌ها
- ۵ محصولات و برنامه‌های فرهنگی
- ۶ عوامل زیربنایی و محقق‌کننده؛ بهداشت و درمان، تغذیه، حمل و نقل و راننده
- ۷ استان میزبان
- ۸ مردم منطقه

۳.۲. تعریف مطرا از پدیده راهیان نور بر مبنای مفاهیم کلیدی

باتوجه به آنچه که در بحث مقدماتی تعریف راهیان نور ارائه شد تعریف مطرا از راهیان نور مبتنی بر مفاهیم کلیدی شامل بحث زیارت، ذکر ایام‌الله و فناوریانه بودن به این صورت جمع‌بندی می‌گردد:

«فناوری زیارت بنیان بهره‌برداری از ثروت عظیم هشت‌ساله ایام‌الله دفاع مقدس در مناطق عملیاتی به جهت تحقق اهداف انقلاب اسلامی است که موجب اتصال دفاع مقدس به مسائل امروز می‌شود که همان تعمیم نظام‌سازی (مرحله دوم) برای تحقق دولت اسلامی (مرحله سوم) است.»

چهارم اداره راهیان نور

در این بخش هندسه شناختی، بر آن هستیم تا تصویری کلان از اداره راهیان نور را فراهم آوریم تا مطالب پیش گفته جای خود را در میدان عملیات نیز نشان دهد و همچنین باید توجه داشت که درهم‌تنیدگی جدی میان مباحث نظری و عملی وجود دارد که اگر به آن توجه نشود موجب تضعیف مباحث معرفتی و نظری خواهد شد. در تصویر ماهواره‌ای از این بخش اشاره می‌شود که در سه بخش زیر مباحث تنظیم و ارائه خواهد شد:

- ۱) نظامات اداره راهیان نور: نظامات اداره راهیان نور، گزاره‌های به هم پیوسته‌ای هستند که در کنار یکدیگر معنا پیدا کرده و هر یک ابعادی از راهیان نور را روشن می‌سازند. وقتی از نظامات راهیان نور بحث می‌کنیم، از نظامات پنج گانه‌ای یاد می‌کنیم که مبتنی بر هندسه شناختی راهیان نور است.
- ۲) رویکردهای کلان اداره راهیان نور: در مقام عملیات نیاز به رویکردهای کلانی داریم که محورهای تعدیل در برنامه‌ریزی را تنظیم می‌کنند.

۴.۱. نظامات اصلی اداره راهیان نور

نظامات گزاره‌های به هم پیوسته در ابعاد مشخصی از راهیان نور هستند که از دل هندسه شناختی پدید آمده‌اند و مطرا راهیان نور را با نظامات پنج‌گانه‌ای تشریح می‌کند. نظامات گزاره‌های به هم پیوسته‌ای هستند که نمایانگر تمام سطوح و زوایای عملیات هستند و موضوعاتی کلیدی که در اداره راهیان نور با کنار هم قرار دادن آنها این عملیات شکل می‌گیرد. وقتی از نظامات راهیان نور بحث می‌کنیم از نظامات پنج‌گانه یاد می‌کنیم که مبتنی بر هندسه شناختی راهیان نور، شامل نظام معرفتی، نظام محتوایی و معنایی، نظام حاکمیتی و نظام ارزیابی است که به شرح زیر است:

۴.۱.۱. نظام معرفتی؛ زیرساخت نظری سایر نظامات

در معرفت‌شناسی، چگونگی اکتساب و امکان حصول آن و همچنین صحت و سقم معرفت، مورد پرسش واقع می‌شود و ما در نظام اول راهیان نور، به دنبال ایجاد زیرساختی نظری برای تصمیمات میدانی هستیم.

اساس و شاکله بررسی هر موضوعی، شناخت آن موضوع است. اساس حرکت راهیان نور نیز «نظام معرفتی» حاکم بر آن است؛ یعنی خاستگاه دینی و مذهبی آن چیست؟ ارزش‌های حاکم بر آن کدام‌اند؟ این حرکت ذیل کدام یک از اهداف انقلاب اسلامی قرار می‌گیرد؟ ارزش ذاتی راهیان نور و پاسداری از خون شهدا چیست؟ جایگاه راهیان نور نزد امامین انقلاب چگونه است؟ راهیان نور چه کار کردهایی برای نظام اسلامی دارد؟ آیا در گذر تاریخی این حرکت تغییر معنا یافته است یا این که همچنان کارکردهای ابتدایی خود را دارد.

از نگاه شناخت‌شناسی، راهیان نور باید بازتعریف بشود و سپس نقش آن در اندیشه امامین انقلاب مورد بررسی قرار گیرد، حکمت‌های اساسی آن استخراج شود و این استخراجات جان‌مایه طراحی نظام محتوایی قرار گرفته تا اثرگذاری این حرکت که

جهت حرکت راهیان نور است حفظ شود. حال اگر بخواهیم راهیان نور را در دهه پنجم انقلاب اسلامی مبتنی بر نیازها، اقتضائات و اهداف راهیان نور بازتعریف کنیم نظام معرفتی یا جهت حرکتی را مشخص می‌کند که پایه نظامات بعدی قرار می‌گیرد. آنچه که در نظام معرفتی بحث می‌شود به‌عنوان نظام نظامات شناخته می‌شود؛ یعنی نظام بنیادینی که باید سایر نظامات ریشه در آن داشته باشند و پایه تشکیل سایر نظامات می‌شود؛ به‌صورتی که پیدایش نظامات راهیان نور ریشه در افق‌نمایی و تعریف راهیان نور دارد که به‌عنوان یکی از نظامات در زنجیره نظامات از آن به‌عنوان نظام معرفتی یاد می‌شود.

مفاهیم موجود در این نظام برخلاف بقیه نظامات بسیار انتزاعی و بیشی است و تا مرحله عملیات باید عینی‌سازی شود که این تبدیل همان جهت‌دهی به سایر نظامات است. اهمیت این نظام از این جهت است که یکی از علل ناکارآمدی و تأثیرات محدود فعالیت‌ها، هم جهت نبودن نظامات با یکدیگر و نهایتاً متأثر نبودن از نظام نظامات (جهت) است که در راهیان نور باید با ایجاد هدایت ذهنی در افراد این اختلال را رفع کنیم و حلقه اتصال، همین نظام بنیادین است و ضمیمه‌ای است بر نظامات اداره‌کننده راهیان نور که زنجیره‌ای از مفاهیم دانشی هستند و این همان نظام معرفتی است که تعریف شد. مباحث مطرح شده در قالب افق‌نمایی و مفاهیم کلیدی، تلاشی برای ارائه بخشی از نظام معرفتی بوده است.

۴.۱.۲. نظام محتوایی و معنایی؛ محتوای مطلوب دفاع مقدس در راهیان نور مسئله اساسی در نظام محتوایی، روایت‌ها و انتقال محتواست؛ یعنی بررسی اینکه آیا این روایت‌ها همان معارفی هستند که باید برای دفاع مقدس روایت شوند و انحرافات در آن نباشد و راهیان نور آیا ارزیابی دقیقی از این موضوع دارد؟ معانی و محتوایی که به مخاطب انتقال داده می‌شود آیا مطابق نیاز و شرایط آن‌ها است؟

معنای شهید، انقلاب، کار فرهنگی، حرکت انقلابی و... مواردی هستند که باید به درستی در انتقال محتوای راهیان نور ارزیابی شده و مورد نقد و بررسی قرار گیرند و با یافتن نقاط ضعف آن، راهکارهایی برای ارائه مطلوب محتوا و این فرهنگ فراهم شود. قالب‌های انتقال معنا در راهیان نور آیا در حال نوبه نو شدن است یا نه؟ و این از مهم‌ترین مواردی است که باید مد نظر قرار بگیرد.

در حقیقت نظام محتوایی و معنایی یعنی نظام نشانه‌شناسی معنایی و فرهنگی راهیان نو؛ اگر تصویری از وضع موجود راهیان نور را ترسیم کنیم چگونه خواهد بود و سپس باید فاصله این تصویر را با مطلوبی که ما انتظار داریم ترسیم کنیم.

در نظام محتوایی طرح‌ریزی شده در مطرا، لایه‌های هفت‌گانه دفاع مقدس به عنوان مدار محتوایی قرار گرفته‌اند که برنامه‌های راهیان نور را با آن تنظیم می‌کنیم و در قالب نگاه نو به دفاع مقدس عرضه می‌شود.

منطق این طراحی و نوع پرداخت به دفاع مقدس مبتنی بر نقشه راه انقلاب اسلامی شامل:

۱) دستگاه نگرش به دفاع مقدس

۲) دستگاه تحلیل دفاع مقدس

۳) محور تحلیل دفاع مقدس

۴.۱.۳. نظام حاکمیتی؛ به کارگیری عقلانیتی درست در تصمیم‌گیری‌های

مجموعه حاکمیتی جهت تطبیق محتوا در عملیات

برای اینکه محتوا در جان عملیات بنشیند، به عقلانیتی درست در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی نیاز است. به گونه‌ای که این سازه بتواند پدیده راهیان نور را تداوم ببخشد و مانع از انحراف آن از هستی‌شناسی اولیه شود، ماهیت اصیل آن را نیز حفظ کند و باتوجه به این که لازمه یک پدیده جریانی، نو بودن و کارآمدی اجتماعی آن است، بکوشد با نوسازی آن، حیاتش را تقویت کند. جایگاه این عقلانیت در ستاد و

حکمرانی است که قواعد کلان در اختیار آن است.

نظام حاکمیتی به بررسی سیستم مدیریتی و ساختار راهیان نور می‌پردازد، گستره و کیفیت حضور نهادهای متولی همچون ستاد کل نیروهای مسلح، سپاه، ارتش و ستاد مرکزی راهیان نور، اقشار مختلف بسیج (بسیج دانشجویی، بسیج دانش آموزی و...) را مورد بررسی قرار می‌دهد و عوامل ستادی و حکمرانی راهیان نور را مورد مذاقه قرار می‌دهد.

عنصر این نظام، روندها و فرآیندهای راهیان را بوجود آورده و راهیان نور را به‌صورت کلان، مدیریت می‌کنند. در واقع نظام مدیریتی، پیش‌برندگان راهیان نور از لحاظ عینی و ساختاری‌اند و وظیفه ایجاد زیرساخت‌های لازم برای این حرکت را برعهده دارند. با بررسی این عناصر نهادهای متولی، برنامه‌ها و تصمیم‌های ساختاری و اجرایی شناخته می‌شوند و مورد ارزیابی قرار می‌گیرند؛ همچنین حضور مؤسسات مردمی و ایفای نقش در سطح حاکمیتی، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴.۱.۴. نظام اجرایی؛ بررسی فرآیندها و الگوهای اجرایی

این مجموعه حکمران (موضوع مورد بحث در نظام حاکمیتی) برای عملیات‌های خویش، نیاز به بازوهای اجرایی و عمل‌کننده دارد که با فرایندهایی درست و فهمی عمیق از این پدیده بتواند عملیات را به درستی انجام دهد و هر جایی از این پدیده که لازم به اقدام است، وارد می‌شوند و صف عملیات را شکل می‌دهد. این نیروی عمل‌کننده هم شامل نیروی‌های اجرایی است و هم مجموعه‌هایی که متکفل اجراء باشند. در نظام چهارم (نظام اجرایی)، فرایندها و الگوهای اجرایی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در تمامی جهت‌سازهای اصلی و فرعی اجرائیات داریم و علاوه بر این، اعزام کاروان‌ها از مهم‌ترین موضوعات اجرایی است که مسائل متفاوت و جزئیات متعددی در برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌ها دارد و مسائلی مانند حمل‌ونقل، ایمنی و...

در این نظام مورد بررسی قرار می‌گیرد. نقطه مبدأ راهیان نور که دانشگاه یا پایگاه و ناحیه بسیج و... است که بسته زیارت را محقق می‌کنند تحلیل می‌شود و سپس عوامل مؤثر در جای خود مورد بررسی قرار می‌گیرد که برخی از این عوامل در نظامات مستقلی مورد بررسی دقیق‌تری قرار می‌گیرد ولی در نظام اجرایی نیز مجدداً در جای خود مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در این نظام، نقش مؤسسات مردمی و فعالیت‌های آن‌ها در نظر گرفته می‌شود و تصمیمات، برنامه‌ریزی‌ها و موارد مختلف در اجرای این حرکت مورد تحلیل قرار می‌گیرد. پاسخ به سؤالاتی همچون: برای راهیان نور چگونه برنامه‌ریزی می‌کنیم؟ چگونه شروع به فعالیت می‌کنیم؟ چند مدل اجرا داریم؟ اجرای برنامه‌ها در منطقه چگونه خواهد بود؟ و... مسئله اصلی این نظام است؛ یعنی وارد برنامه‌ریزی عملیاتی اجرایی راهیان نور می‌شود که تحلیل کامل فضای صف در راهیان نور است. در حقیقت این نظام آن بخش کوه یخی است که دیده می‌شود و تمام ذهنیت‌ها به واقعیت نزدیک می‌شود و آن نقطه‌ای است که رفع چالش‌هایش مطالبه می‌شود.

در راهیان نور، اتصال عینیت‌ها و زائر، در نظام اجرایی است، فلذا باید نسبت این نظام با نظامات بالادستی را دقیقاً مشخص کنیم تا بتوانیم انحرافات و نقاط قوت و ارزشمند را شناسایی و تقویت کنیم و اینجاست که سنجش واقعی نظام‌ها صورت می‌گیرد؛ همچنین زنجیره نظامات تکمیل می‌شود و بیشترین ارتباط با نظام ارزیابی رانیز در این نظام مشاهده می‌کنیم.

باتوجه به اقتضائات عملیات و تغییراتی که در مخاطبین یا میدان عملیات ایجاد می‌شود، نظامات در نقاط توازی ضرب می‌شوند تا از این طریق واقعیت‌ها در نظر گرفته شود؛ چرا که نقاط توازی، وزن برنامه‌ریزی نظامات را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

۴.۱.۴.۱. نقاط توازنی (تعديلگرهای) نظامات راهيان نور؛ متغيرهای مؤثر

در تعيين وزن معادلات در مجموع نظامات

متغيرهایی وجود دارند که در نظر گرفتن آن‌ها باعث به هم خوردن وزن معادلات در مجموع نظامات می‌شود به‌صورتی که با در نظر گرفتن زائرين دانشجويی، از نظام معرفتی تا نظام اجرایی دچار تغيير می‌شوند؛ فلذا نقاط توازنی وجود دارد که وزن این‌ها را مشخص می‌کند که خود را در نظامات راهيان نور نشان دهد. این عبارات بيانگر همان نقشه کلان مفهومی است که در طرح تحولي پيگیر به تفاهم رسيدن آن هستيم و نقطه شروع عزيمت ما به سمت نقطه مطلوب می‌باشد چرا که راهيان نور متناسب با نقاط توازنی طراحی نشده است.

بر حسب جهت‌سازهای اصلی موارد زیر به‌عنوان نقاط توازنی راهيان نور شناسایی شده است:

- ۱) تعديلهای ناظر بر زائري شامل جنسيت و اقشار
- ۲) تعديلهای ناظر بر منطقه زیارتي؛ تغيير دهنده يادمان‌ها و جنس روايت
- ۳) تعديلهای ناظر بر تحليل محیطی؛ شامل محیط عملیاتی، محیط عمومی، محیط بین‌المللی

۴.۱.۵. نظام ارزیابی؛ نظام سنجش سه نظام اصلی

سه نظام عهده‌دار اداره راهيان نور (نظم محتوایی، نظام حاکمیتی و نظام اجرایی) را در يک نظام انضمامی ولی حیاتی دیگر مورد سنجش قرار می‌دهيم که هم شامل بررسی يک نظام به‌صورت جدا و آزمایشگاهی است و هم به‌صورت تحليل چرخ دنده‌های متصل به يک دیگر که مرتبط هستند و آن را نظام ارزیابی می‌ناميم.

با در نظر گرفتن نظام اول یعنی نظام معرفتی و سپس نظام محتوایی، حاکمیتی و اجرا مجموعه مفاهيم ما در چرخه عملیات کامل می‌شود؛ ولی برای تکميل چرخه

ارتقاء در راهیان نور، نیازمند حلقه ارزیابی و بازخوردگیری هستیم تا بتوانیم با ایجاد یادگیری چند حلقه‌ای، انحرافات را شناسایی کنیم و خودآگاهی را در نظامات ایجاد کنیم؛ فلذا نظام پنجم به عنوان نظام ارزیابی را برای بهبود این نظامات در نظر می‌گیریم. نظام ارزیابی، از ابتدای مباحث معرفتی تا انتهای مباحث اجرایی و جهت سازها را در یک حلقه بسته مورد بررسی قرار می‌دهد و تمامی نظامات اصلی و فرعی را ارزیابی می‌کند که شامل ارزیابی خود نظامات و در نسبت با یکدیگر است. در واقع چرخه‌ای که در آن اندیشه‌ها قرار می‌گیرند تا انتقال یابند و کیفیت انتقال آن‌ها و همچنین اثرگذاری و کاربرد آن مورد توجه نظام ارزیابی است. از ابتدای حرکت که همان خاستگاه دینی و مذهبی است به ارزیابی نسبت راهیان نور با اسلام، انقلاب اسلامی و جریان حق می‌پردازد، تا آن‌جا که در میدان عمل، مؤلفه‌های مختلف اجرایی را مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌دهد.

۴.۲. ضرورت در نظر گرفتن رویکردهای کلان در اداره راهیان نور؛ تعدیل برنامه‌ها مطابق با یک نگاه کلان

در تدوین نظامات باید ملاحظات را به عنوان رویکردهای کلان برنامه‌ریزی در نظر بگیریم تا برنامه‌ها مطابق این کلان نگاه‌ها تعدیل گردند که با توجه به بررسی‌های انجام شده سه مورد زیر به عنوان مهم‌ترین رویکردها مد نظر قرار گرفته است.

رویکرد تربیت محور؛ تربیت جوان مؤمن انقلابی

رویکرد امنیت محور؛ توجه به حوادث محتمل در سفر راهیان نور

رویکرد تقویت منطقه؛ توجه به رفع محرومیت‌های فرهنگی و اقتصادی منطقه

و آخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ